

**Universitat de les
Illes Balears**

Facultat d'Educació

Memòria del Treball de Fi de Grau

LA IMPORTÀNCIA DE LA RELACIÓ ENTRE FAMÍLIA I L'ESCOLA

Desireé Magdaleno Sánchez

Grau d'Educació Primària

Any acadèmic 2019-20

DNI de l'alumne: 47258075K

Treball tutelat per Catalina Cardona Costa
Departament de pedagogia aplicada i psicologia de l'educació.

S'autoritza la Universitat a incloure aquest treball en el Repositori Institucional per a la seva consulta en accés obert i difusió en línia, amb finalitats exclusivament acadèmiques i d'investigació	Autor		Tutor	
	Sí	No	Sí	No
	☒	☐	☐	☐

Paraules clau del treball:
família, escola, participació, educació primària, estratègies

RESUM

En el present Treball de Fi de Grau es presenta una recerca amb la finalitat de reflectir la importància que existeix en la relació entre família i escola.

Per això veurem el paper que juga tant la família com l'escola en l'educació de l'infant i l'evolució que hi ha hagut sobre aquesta relació, els beneficis que hi ha tant pels alumnes com també pels docents i les famílies quan s'estableix una col·laboració conjunta, com també destacarem les dificultats que tant el centre com les famílies poden trobar-se a l'hora d'establir aquesta relació.

A més, tractarem els diferents tipus de col·laboració existents entre família i escola i indagarem sobre les experiències i pràctiques innovadores dels centres d'educació primària per afavorir aquesta relació.

Paraules clau: família, escola, participació, educació primària, estratègies

ABSTRACT

This Final Degree Project presents a research to reflect the importance that exists in the relationship between family and school.

That is why we will see the role that both family and school play in the education of the child and the evolution that has taken place in this relation, the benefits for both students and teachers and families when a joint collaboration is established, and we will also highlight the difficulties that both the center and families may encounter when establishing this relationship.

In addition, we will discuss the different types of collaboration between family and school and explore the experiences and innovative practices of primary schools to foster this relationship.

Keywords: family, school, participation, elementary education, strategies

Índex

1. INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ.	5
2. OBJECTIUS	6
3. METODOLOGIA	7
4. MARC TEÒRIC	7
4.1 Família.	7
4.1.1 Evolució del concepte.	7
4.1.2 Tipologies familiars.	9
4.1.3 Estils parentals.	10
4.2 Família i escola.	12
4.2.1 Relació família-escola.	12
4.2.2 Canals de comunicació	14
4.3 Participació familiar als centres educatius.	17
4.3.1 Que s'entén per participació?.....	17
4.3.2 Beneficis	20
4.3.3 Dificultats.....	22
5. ESTAT DE LA QÜESTIÓ.	23
6. DESENVOLUPAMENT DE LA PROPOSTA.	33
6.1 Justificació.	33
6.2 Contextualització.	34
6.3 Canals de comunicació: utilització i millora.	35
6.4 Temporalització.	37
6.5 Activitats.....	40
7. CONCLUSIONS I DISCUSSIÓ.....	44
8. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES.	48

1. INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ.

Amb la realització del present treball, es pretenen aportar els diferents motius pels quals resulta important establir una relació entre la família i l'escola i aportar pràctiques innovadores dels centres educatius per a realitzar un apropament de les famílies a l'escola dels seus fills.

El tema d'estudi del present Treball de Fi de Grau va ser triat perquè al llarg dels estudis del grau d'Educació Primària he pogut adonar-me gràcies a diverses assignatures com a les pràctiques de la rellevància que té que tant famílies com els centres educatius col·laborin conjuntament i aconseguen assolir uns objectius que comparteixen ambdós agents socialitzadors.

Troben diferents motius pels quals existeixen barreres que impedeixen que la relació entre aquests dos agents es doni de manera constant, per això en aquest treball coneixerem les causes d'aquestes dificultats com també de quina manera es poden solucionar i arribar a establir un bon vincle des del centre amb les famílies. L'afirmació de què resulta molt important que el centre escolar i les famílies treballin de manera conjunta, sobretot ve donada de la meua experiència gràcies a les pràctiques I i II realitzades a dos centres escolars diferents durant el grau d'Educació Primària. Durant els mesos de pràctiques vaig poder observar els efectes que té d'una banda, una escassa, o inclòs inexistent relació o comunicació entre els docents i les famílies i, d'altra banda, les conseqüències positives que existeixen tant pel centre escolar, com per les famílies i els infants quan hi ha una cooperació conjunta i una comunicació constant entre les famílies dels alumnes i els docents de l'escola. Com afirma Payeras (2015):

És prou evident que l'escola i la família necessiten relacionar-se, ara bé, són moltes les formes en què poden fer-ho. Es parteix de la sensació que una bona relació entre ambdues és necessària per aconseguir que l'infant creixi segur i que senti que escola i família li donen suport, que són al seu costat. (p. 246)

Quan no existeix una relació fluïda entre els dos agents, podem intuir que hi poden haver dificultats que fan que aquesta relació no arribi a consolidar-se i per això cal indagar en els motius i realitzar propostes per tal de reduir al màxim aquestes barreres. Al cap i a la fi, el coneixement de les famílies i la comunicació continua amb ells pot oferir als docents més informació sobre l'infant fora del context escolar i d'aquesta manera afavorir l'èxit tant acadèmic com personal dels alumnes. Com també és de gran importància que les famílies

coneguin de més de prop el context educatiu en el qual es desenvolupa el seu fill. Quan parlem de la implicació de les famílies a les escoles no només hem de pensar en la participació d'aquests en l'AMPA o l'assistència a les reunions programades pels docents o el centre, sinó que els pares també tinguin més capacitat de decisió sobre aspectes importants dins de l'escola i també és molt important que siguin protagonistes junt amb els seus fills en activitats dins de l'escola, dins de les aules. Macià i Garreta (2018) afirmen que la participació de les famílies dins del centre i a través de sessions dins de les aules és essencial però la implicació dels pares en aquest àmbit és limitada i fins i tot a vegades inexistent. Aquesta manca de col·laboració per part de les famílies es veu accentuada a mesura que els nens avancen d'etapa educativa, tenint una gran participació a l'etapa d'educació infantil on els pares es veuen més implicats en la realització de tasques dins del centre. A l'educació primària aquesta participació es va tornant més escassa fins arribar a l'educació secundària on pràcticament és inexistent i en aquest punt ens hem de plantejar els motius pels quals la participació de les famílies dins dels centres educatius va decaient. "La culpa, però, no és unidireccional, no és només que els pares deixin d'acudir-hi, relacionar-se, col·laborar, sinó que els docents es mostren menys disposats a mantenir oberts uns canals de comunicació per fer possible el fet de compartir" (Payeras, 2015, p. 249).

Tot i que implicar a les famílies amb els centres educatius i que ambos cooperin conjuntament no resulta una tasca senzilla per tots els aspectes que engloben el fet d'establir una bona relació família-escola, com a futurs docents cal informar a les famílies de tots els beneficis que aporta el treball conjunt, i pel contrari, també els efectes negatius que existeixen quan pares i docents decideixen anar per camins separats tenint la creença que cadascú té un paper independent en la vida i educació de l'infant. Per això, m'interessa realitzar aquesta investigació sobre els diferents aspectes que abasta la relació família-escola i destacar els practiques innovadores que es duen a terme en les escoles d'educació primària.

2. OBJECTIUS

L'objectiu general d'aquest treball és analitzar la importància que té l'establiment de una bona relació família-escola i aportar diferents experiències i propostes per desenvolupar en els centres d'educació primària.

Per a aconseguir l'objectiu general cal tenir presents els següents objectius específics:

- Analitzar els beneficis de la relació entre família i escola.
- Descriure les dificultats que es poden trobar quan es pretén establir la relació família-escola.
- Analitzar les conseqüències existents quan no s'estableix un vincle entre l'escola i les famílies.
- Analitzar l'evolució de la relació de l'escola i les famílies en la tasca educativa.
- Descriure els diferents tipus de famílies.
- Presentar propostes per afavorir la relació família-escola.

3. METODOLOGIA

Per a la realització d'aquest treball s'ha realitzat un treball de recerca bibliogràfica de diferents articles especialitzats amb la finalitat de crear un marc teòric que descrigui tots els punts a destacar i rellevants sobre aquesta temàtica. Posteriorment es descriuran les diverses estratègies i pràctiques innovadores que posen en pràctica en diferents centres d'educació primària per a poder millorar la relació entre les famílies i l'escola i reduir d'aquesta manera les barreres que ho impedeixen. Finalment, mitjançant la investigació teòrica i les activitats que realitzen als diferents centres per incrementar la participació de les famílies a les escoles, com també tenint en compte les dificultats que existeixen, he realitzat la meua proposta de millora per a tractar de reduir les barreres tant comunicatives com de participació en relació amb les famílies i als centres d'educació primària.

4. MARC TEÒRIC

4.1 Família.

4.1.1 Evolució del concepte.

El concepte de família ha anat evolucionant en el temps, ha anat adquirint diferents funcions a les que tenia anys enrere i s'han anat formant diverses tipologies familiars. Tradicionalment la institució encarregada de l'educació i formació dels nens era únicament la família i els objectius dels pares i l'escola eren totalment independents. Encara que trobar una única definició del concepte de família és una tasca difícil, Rondón (2011) tenint en compte el model familiar actual, descriu el concepte de família com "el conjunto de personas que comparten unas necesidades afectivas y unas funciones compartidas y negociadas por sus miembros" (p. 82).

Però també cal destacar que el concepte de família com a primer i més important agent socialitzador encara continua a dia d'avui tot i que la relació entre ambos agents educatius també va canviant al llarg del temps. Com explica Rondón (2011), “la familia es la célula básica del cuerpo social, la más universal de las instituciones, el agente de socialización por excelencia.” (p. 82). Els canvis que ha patit aquesta institució en els darrers anys estan relacionats amb diversos canvis socials que han estat la causa de l'evolució del concepte de família. Rondón (2011) especifica els següents canvis: demogràfics, en la estructura i dinàmica familiar, la privatització de les relacions afectives i la pèrdua de vincles familiars que es detallaran a continuació.

D'una banda trobem canvis demogràfics rellevants arran de modificacions també en diverses lleis que produeixen un impacte en la família com és la Llei de Divorci en l'any 1981, la qual va dur conseqüències com una xifra que anava augmentant cada any de ruptures matrimonials. A aquest apartat, Reher (2004) afegeix també la importància de la disminució de la tasa de fecunditat que va comportar un gran impacte tant en la societat com també en el nucli familiar. D'altra banda, pel que fa als canvis en la estructura i dinàmica familiar fem referència al canvi del paper de la dona al llarg dels anys en la societat. El paper de la dona va transformant-se i poc a poc es pretén aconseguir reduir les desigualtats de gènere i el paper tradicional de la dona com a funció principal de cuidadora de la llar s'ha anat reduint en el temps. En aquest sentit, Reher (2004) agrega la participació de la dona al món laboral, “animadas a ocupar un papel social muy distinto al vigente en el pasado, a partir de la década de los 1970 las mujeres entraron masivamente en el mercado de trabajo” (p. 190). I en relació a aquest canvi, tot dos autors estan d'acord en que va suposar l'eliminació del paper de la dona com a única funció de fer-se càrrec de tot el que envolta a la llar. Pel que fa a la privatització de les relacions afectives, “a partir dels anys seixanta assistim novament en els països industrialitzats a un procés creixen de privatització de la vida quotidiana dels individus” (Rondón. 2011: p. 87). Finalment, altre canvi rellevant en la societat és la pèrdua de vincles familiars (desafiliació familiar), el que vol dir en termes generals, una escassa relació i cohesió entre els integrants de la nostra societat; carencia de integració que impide a los miembros de la familia a participación de cada cual de los intercambio o interacciones” (Rondón, 2011: p. 88). A més, Rehar (2004) afegeix un altre canvi rellevant i és que l'Estat cada vegada ha anat fent-se càrrec de més àmbits de la vida com en l'educació, on la família deixa de ser protagonista i única educadora dels fills i es va atorgant aquesta tasca a l'Estat, als centres educatius i als mitjans de comunicació.

En relació a aquest canvis que nombren els autors anteriors, Bolívar (2006) afirma les transformacions anteriors i afegeix també els canvis produïts a Espanya que repercuteixen a la família en el segle XX segons diferents informes sociològics que cita a la Revista de Educación, 339 (2006):

Disminución de matrimonios, aumento de uniones libres, fragilidad de las uniones con aumento de divorcios, familias monoparentales y recompuestas, aumento de la edad media del matrimonio, descenso brusco de la natalidad, incremento de hijos nacidos fuera del matrimonio, incorporación masiva de la mujer al trabajo fuera del hogar con la consiguiente igualdad de estatus entre hombre y mujer, etc. (p. 122)

De tots els canvis que hi ha hagut en el concepte de família i totes les transformacions que ha patit la seva configuració al llarg del temps, trobem una diversitat familiar bastant àmplia que influeix en la vida dels infants i que, consegüentment també influirà en la vida escolar d'aquest. Per això, cal entendre les diferents maneres que existeixen actualment de conformar una família per tractar de conèixer més profundament els contextos familiar en els quals està immers l'infant i de quina manera li pot afectar tant en la seva vida acadèmica com personal.

4.1.2 Tipologies familiars.

En relació als canvis en la societat que varen causar la transformació del concepte de família tradicional, actualment podem trobar diverses tipologies o models familiars. Tal com expliquen Ospina, Milena, Marmolejo y Buendica (2018): “Las tipologías son entendidas como la manera en qué está constituida una familia con relación a sus integrantes y el parentesco entre los mismos” (p. 12). Les tipologies que podem trobar actualment són: família extensa, família nuclear, família monoparental i família reconstruïda (Ospina et al.,2018).

- Família extensa: formada pel nucli familiar (pare, mare, fills) però afegint també membres d'altres generacions com poden ser avis, oncles i altres parents. A més es poden donar casos on també la integren persones amb lligams d'afinitat.

- Família nuclear: aquest es el principal tipus de família, la més tradicional en tot el món i està integrada per una mare, un pare i els seus fills.

- Família monoparental: composta només per el pare o la mare i els seus fills, causant l'absència d'un dels progenitors. El casos pels quals és dona aquest tipus de família poden ser

per: divorcis o separacions, abandonament, viudetat o per pròpia decisió dels membres (o d'un o dels dos) de ser pares sense tenir vincles afectius.

- Família reconstituïda: integrada per la unió entre dos famílies que provenen de separacions o divorcis, que inclouen els seus fills a la nova parella i al mateix temps poden tenir fills en la nova relació.

A aquestes tipologies familiars anteriors, Rondón (2011) afegeix d'altres tenint en compte l'estudi de Quintero Velásquez, A.M. (2007: 59-67):

- Família homoparental: formada per dues persones del mateix sexe que tenen fills o d'un dels membres de la parella (per reproducció assistida) o per adopció. Tot i que aquest tipus de relació no pot reproduir fills, tenen la mateixa capacitat per poder exercir la paternitat.

- Família bicultural o multicultural (transnacionals): integrades per matrimonis on un dels dos membres de la parella no és de nacionalitat espanyola. "Los dos miembros procedentes de distintas culturas o de origen cultural diferenciado, a la cultura dominante o mayoritaria en el país de asentamiento; en ambos casos (multiculturales) o en uno de ellos (biculturales)" (Rondón, 2011, p. 84). A més es pot considerar aquest tipologia familiar aquells individus amb un progenitor de cultura diferent a causa d'una adopció o provinent de la unió anterior.

- Família mixta simple: "Familia nuclear que ha sido alejada de su hábitat por situaciones de desplazamiento forzado y que se encuentran en un proceso de duelo durante el cual se una a otra tipología familiar" (Rondón, 2011, p. 84). Està composta per un matrimoni imposat per a la supervivència de dues famílies.

- Família mixta complexa: "Familia nuclear que ha sido alejada de su hábitat por situaciones de desplazamiento forzado y que durante su proceso de duelo se une a otras tipologías familiares más complejas" (Rondón, 2011, p. 84). Formada pel matrimoni coaccionat per la supervivència de més de dos famílies amb una estructura i funcionament diferents.

4.1.3 Estils parentals.

A partir de la investigació realitzada per la psicòloga Diana Baumrind amb infants escolaritzats amb la finalitat de conèixer les normes que estableixen les famílies amb els seus fills i les repercussions en la personalitat de l'infant segons les diferents conductes dels progenitors amb ells. A partir d'aquesta investigació, Baumrind va establir diferents estils parentals: estil autoritari, estil permissiu i estil democràtic.

- Estil autoritari: els progenitors amb aquest estil veuen l'obediència com una virtut i afavoreixen els càstigs. Estan a favor de restringir l'autonomia dels nens mantenint-los amb un paper secundari. Amb això volem dir que hi ha un gran control sobre la conducta de l'infant poc relacionat amb les seves necessitats, ja que no es tenen en compte. L'ambient és poc comunicatiu i tot just s'estableix un diàleg entre progenitor i el fill, demostrant així també una manca d'afecte, ja que es manifesta gairebé en poques ocasions. Els progenitors exerceixen molt d'esforç en influir i controlar el comportament del nen i les actituds hostils amb ells. Aquest estil és el que més conseqüències negatives té sobre l'infant, com per exemple: baixa autoestima, excessiva dependència, sentiments de tristor i infelicitat, baix nivells de competència social, manca d'ambició per aconseguir objectius i de creativitat.

- Estil permissiu: es comporten de forma poc controladora amb escasses normes perquè l'objectiu d'aquest tipus de famílies és evitar els càstigs i tenir en compte l'opinió de l'infant. Tenen una escassa exigència de maduresa i proporcionen un ambient comunicatiu i manifestacions importants d'afecte. Però aquest estil també presenta principalment una repercussió rellevant en els nens, i és que “los padres no siempre son capaces de marcar límites a la permisividad, pudiendo llegar a producir efectos socializadores negativos en los niños respecto a conductas agresivas y el logro de independencia personal” (López et, 2008, p. 158). Es fomenta en els fills baixa autoestima, poc autocontrol, certa immaduresa i alts nivells de conducta antisocial.

- Estil democràtic: els pares que formen aquest estil tenen un elevat grau de directivitat i control de l'infant però de forma racional. Utilitzen estratègies de disciplina inductives amb reforçaments del comportament i evitant els càstigs. També es caracteritza per un ambient comunicatiu bidireccional i una implicació afectiva. Dona importància al desenvolupament de l'autonomia de l'infant, ja que li ensenyen a raonar i mesurar les conseqüències dels actes, afavorint en el nen els valors prosocials. Aquest estil genera efectes positius en la socialització de l'infant: “ desarrollo de competencias sociales, índices más altos de autoestima y bienestar psicológico, un nivel inferior de conflictos entre padres e hijos, entre otras” (López et, 2008 p. 159).

A aquesta distinció d'estils parentals, els autors MacCoby i Martin varen realitzar una reformulació i l'estil permissiu explicat anteriorment va ser dividit per aquests autors donant lloc a dos estils nous després d'observar que aquests estils presentaven formes diferents i els

va dividir en: permissiu indulgent i permissiu negligent; “este último desconocido en el modelo de Diana Baumrind y que se asocia a un tipo de maltrato” (López et, 2008, p. 160).

4.2 Família i escola.

4.2.1 Relació família-escola.

No només la família ha patit canvis rellevants al llarg del temps que avui en dia encara tenen impacte, sinó que també l'escola ha patit i pateix actualment transformacions contínues. Actualment allò que entenem per escola tradicional va deixant-se de banda, donant peu a noves metodologies, o no tan noves, però que s'estan començant a aplicar poc a poc als centres educatius actualment. Fins a mitjans del segle XX, l'escola era una institució amb l'objectiu de ser mera transmissora de coneixements mentre que les famílies eren les responsables de l'educació en termes morals i ètics dels seus fills. Actualment, amb els canvis que s'han produït en la configuració de les famílies, les funcions de la família en termes educatius s'estan relegant als centres escolars i en aquest punt les funcions de cada un d'aquests agents socialitzadors comencen a no estar definides. Com explica Bolívar (2006), “en esta situación, en la última década, y como expresión de un cierto consenso implícito, un nuevo discurso recorre las políticas educativas: la necesidad de implicación de las familias (family involvement)” (p. 121). És per això que a dia d'avui es comencen a obrir nous camins on les famílies i les escolis treballin en conjunt per a afavorir l'èxit tant acadèmic com personal en l'educació dels infants.

I és que com diu Riera (2011): “família, escoles, instituts i institucions educatives no formals, són referents clars del educands, que haurien d'oferir-los un teixit cohesionat al voltant dels objectius i a l'entorn del repte del seu desenvolupament global, social i talentós” (p.16). En aquest sentit, Bolívar (2006) reafirma: “ni la escuela es el único contexto de educación ni sus profesores y profesoras los únicos agentes, al menos también la familia y los medios de comunicación desempeñan un importante papel educativo”. (p. 120)

En l'actualitat, podem parlar que tant escola com famílies tenen responsabilitats compartides i com afirma Guitart (2018): “educar a niñas y niños, chicas y chicos, no es patrimonio de la escuela. La familia también educa” (p. 51). Tot i així, trobem diversitat de mirades des de l'escola cap a les famílies com a la inversa, ja que d'una banda hi ha docents que conceben les famílies com persones aïllades a la seva educativa amb els seus fills i d'altra banda, les trobem famílies que consideren que ells i l'escola no requereixen d'una participació activa dins del

centre. Però les famílies no coneixen els efectes positius que garanteix la seva implicació als centres escolars i com diu Guitart (2018):

Las familias pueden y deben aportar no solo conocimiento experto sobre sus hijos e hijas, sino también conocimientos y experiencias personales, familiares o culturales que son conocimientos valiosos que hay que reconocer e incorporar en el currículo y la vida del centro educativo. (p. 53)

Si tenim en compte el model ecològic de Bronfenbrenner (1979) en el desenvolupament dels infants influeixen contextos que es troben connectats els uns amb els altres. Aquest model proposa diferents nivells ecològics (microsistema, ecosistema, mesosistema, macrosistema) dins d'un ambient ecològic.

- Microsistema: és el nivell més immediat en el qual es desenvolupa l'individu. Segons Pons (2008):

la família, els grups d'iguals, l'escola o el treball són alguns contextos relacionals que socialitzen els seus membres. A través de la socialització exercida pels contextos microsistèmics, l'individu desenvolupa els seus trets de personalitat, actituds i estils conductuals, a més d'interioritzar les prescripcions socials quant a rols, valors i estàndards conductuals. (p. 24)

- Mesosistema: són les interrelacions de dos o més entorns en les quals l'individu participa. Tal com exemplifica Pons (2008): "la influència del context escolar en el desenvolupament psicològic i intel·lectual del xiquet estarà mediatitzada per les actituds envers l'educació que aquest xiquet recull de la seua família" (p. 25).

- Exosistema: inclou sistemes més amplis que no inclouen a l'individu de manera activa però si influeixen sobre el seu desenvolupament. A tall d'exemple, Pons (2008) explica:

tot el que succeïska en el treball dels pares tindrà un efecte en el sistema familiar i, per tant, en el desenvolupament dels fills. Un petit canvi en l'entorn podria provocar un efecte enorme en la dinàmica d'un sistema i en el desenvolupament d'un individu. (p. 25)

- Macrosistema: és l'estructura més externa i correspon a nivells de subcultura o de cultura en la qual es desenvolupa l'individu i totes les persones de la seva societat. "Tot individu és socialitzat en el marc d'unes condicions macrosocials particulars, que incidiran sobre els continguts mentals i conductuals d'aquesta persona" (Pons 2008, p. 25). Amb aquest model, segons de Tejada (2014):

Se tiene la posibilidad de comprender cómo ambos sistemas (familia – escuela), constituyen contextos importantes para impulsar el desarrollo de los individuos bajo su influencia, los cuales a su vez se encuentran subordinados a un juego de interacciones que guardan relación con los aspectos afectivos, convivenciales, sociales y políticos del entorno donde se vive. (p. 4)

És per això, que cada vegada es fa més èmfasi en recordar que aquests dos sistemes, família i escola, comparteixen objectius comuns en relació amb els infants i aconseguen millors resultats quan treballen de la mà, i és que, la responsabilitat no ha de recaure només en un dels agents, sinó que la responsabilitat és compartida. A més, la importància d'aquesta relació també ve donada dels grans beneficis que trobem quan escola i família mantén una relació contínua i positiva. Diverses investigacions, com diu Garreta (2017), “indiquen que la participació dels progenitors té efectes positius sobre els resultats escolars i sobre el comportament de menors, importància reconeguda per les avaluacions nacionals i internacionals de rendiment, com les de l'informe PISA”. Però, de quina manera poden mantenir les famílies i l'escola una relació? Quins mitjans empren i poden emprar?

4.2.2 Canals de comunicació.

Per establir una relació entre famílies i l'escola és essencial que existeixi un intercanvi d'informació entre ambdós agents educatius i per a que es posi en marxa aquesta comunicació podem trobar diferents canals emprats regularment entre els centres educatius i les famílies. Quan fem referència a la comunicació, ens referim a l'intercanvi d'informació entre un emissor i un receptor, en aquest cas, un docent i un/s membre/s de la família, fent d'aquesta manera que tot dos agents educatius emeten i reben missatges creant així un flux comunicatiu. Garreta i Macià (2017) afirmen: “la comunicació entre famílies i docents és un factor indispensable per a que les accions de participació familiar en els centres tinguin èxit”.

Garreta i Macià (2017) fan dues distincions entre els canals de comunicació tradicionals, d'una banda individuals i d'altra grupals, i els canals de comunicació tecnològics. Com a canals de comunicació tradicionals individuals destaquen les tutories, l'agenda escolar i les comunicacions informals.

- Les tutories fan referència al canal comunicatiu oficial que els centres escolars utilitzen per comunicar-se amb les famílies. En aquest tipus de contacte el tutor es reuneix amb la família per conversar sobre temes d'interès tant pels progenitors com pel docent. Es tracta d'emetre i

rebre informació per ambdues parts i establir una comunicació bidireccional. El fet de poder mantenir una conversa propera, un contacte individualitzat i establir una relació més personal, fa que aquest tipus de canal comunicatiu sigui un dels més utilitzats i valorats tant pels docents com per les famílies. Per a convocar al les famílies a una tutoria, el mitjà més emprat és a través de l'agenda escolar, encara que també és comú fer-lo a trobades informals.

- L'agenda escolar és també una de les eines més utilitzades des de fa més temps als centres escolars perquè l'ús d'aquesta comporta diferents funcions: escriure les tasques que els alumnes han de realitzar a casa, acordar una tutoria amb la família o que la família concerti una tutoria amb el mestre i escriure anotacions tant per part del mestre, com de la família sobre algun aspecte puntual del qual l'altre ha de saber. Tot i que l'ús de l'agenda escolar té inconvenients com que les informacions que s'escriuen són reduïdes i que no sempre arriba la informació al seu destinatari, Garreta (2015) afirma que "l'agenda és sobretot pels professionals un instrument de comunicació valorat i encara amb molt potencial" (p. 74).

- Les comunicacions informals són contactes espontanis que generalment es donen a l'entrada i la sortida del centre escolar. Cal dir que segons el centre escolar, d'una banda aquest tipus de contacte es pot donar tant a l'entrada com la sortida, d'altra banda només a la sortida perquè no permeten l'accés a les famílies a l'escola a les entrades, o finalment existeixen centres escolars on cap de les dues està permesa, ni a l'entrada ni a la sortida. En relació amb això, Garreta i Macià (2017) expliquen que "si l'equip directiu no potencia aquest canal, però la gestió que es realitza de l'espai afavoreix el seu ús, la comunicació informal existeix", perquè d'una banda, els mestres individualment potencien aquesta comunicació i d'altra banda perquè tot i que els centres vulguin que la comunicació informal es limiti, les famílies s'apropen degut a que la gestió de l'espai ho possibilita. A més d'aquest inconvenient, cal afegir també que aquest tipus de canal comunicatiu s'utilitza més als cursos d'educació infantil i poc a poc el seu ús es va disminuint a mesura que els alumnes van creixent i avançant de curs i etapa educativa. També, tot i que tant docents com les famílies valoren positivament aquest tipus de contactes, els mestres en la majoria d'ocasions l'empren per donar a les famílies informació negativa sobre l'alumne i com afirma Garreta (2015) aquest tipus de contacte "acaba dissuadint als pares més que animant-los a continuar la relació-comunicació". (p. 75)

Pel que fa a la comunicació tradicional grupal, parlarem de les circulars i notes a les famílies, les reunions grupals, els panells d'anuncis i la revista de centre.

- Les circulars i notes a les famílies són també una eina de comunicació utilitzada amb molta freqüència en els centres educatius, però al igual que passa amb l'agenda, moltes vegades la

informació no arriba a les famílies perquè els alumnes, que són els intermediaris, obliden entregar-la als seus progenitors. Per això, com ens explica Macià (2016) “alguns centres comencen a reemplaçar les notes de paper per missatges de correu electrònic” (p. 149).

- Les reunions grupals poden ser dirigides a un curs, a un cicle i fins i tot a tot el centre (més comú en escoles rurals). La informació que es permet transmetre a les famílies va des del funcionament del centre en les reunions d'inici de curs, com també les normes, sortides i altres aspectes essencials pel coneixement de les famílies. El problema d'aquest tipus de canal comunicatiu és que moltes vegades són reunions que repeteixen el seu discurs cada any i les famílies acaben decidint no acudir passat un temps per trobar-les cada vegada menys interessants.

- En els panels d'anuncis es penjen diferents informacions a través de cartels, documents, pamflets etc. Aquest tipus de canal de comunicació és utilitzat per una gran majoria d'institucions educatives, però la seva efectivitat no es notòria, ja que el bon ús depèn de diferents factors. Si es troba en un lloc molt transitat per les famílies pot ser més útil que aquells centres que els col·loquen en llocs poc visibles, per tant la ubicació es un factor molt important. També cal actualitzar les informacions del panel perquè si s'acumulen els cartels i documents, les famílies deixaran de donar-li us a aquest canal comunicatiu per manca d'informació nova i rellevant pensant que sempre hi ha la mateixa informació. A més és molt important curar els dissenys dels documents que es penjen perquè quant més vistosos i atractius siguin més s'aturaran les famílies a llegir la informació i més s'incrementarà l'efectivitat d'aquest tipus de canal de comunicació.

- La revista de centre no existeix en tots els centres educatius. Es tracta d'un bon canal de comunicació però tal com explica Garreta (2015) “hauria de potenciar més la participació dels progenitors i respondre en major mesura als seus interessos” (p. 74).

Finalment, cal tenir en compte els canals de comunicació tecnològics, ja que actualment van guanyant pes en la nostra societat les noves tecnologies de la informació. Dins d'aquesta classificació els canals de comunicació que trobem són els correus electrònics, les plataformes digitals, el telèfon, les pàgines web i els blocs.

- Els correus electrònics ens serveixen tant per comunicar-nos amb una família de manera individual, com també per difondre informació a un grup de persones.

- Les plataformes digitals tenen diferents usos i actualment són un instrument de comunicació molt complet per establir un contacte entre famílies i docents. Segons Garreta i Macià (2017) es poden distingir tres funcions diferents: com a canal grupal unidireccional per comunicar

sobre el grup classe o l'escola a totes les famílies; com a canal familiar unidireccional per donar informacions d'un alumne a la seva família i finalment, com canal familiar bidireccional per establir una comunicació amb les famílies on es pretén que existeixi un feedback amb les famílies. Però, com afirmen Garreta i Macià (2017) “el poc coneixement sobre les possibilitats de les plataformes, així com el cost econòmic i la càrrega de treball que representa per als professionals dels centres escolars, limita el seu desenvolupament”.

- El telèfon “és el tercer canal tecnològic utilitzat per la informació individual entre famílies i docents, encara que amb les noves aplicacions (com WhatsApp) les seves funcions s'han ampliat” (Garreta, 2010). Tant les famílies com les escoles utilitzen aquest mitjà per realitzar trucades en ocasions urgents i quan es vol comunicar alguna informació puntual, encara que quasi sempre és alguna cosa peremptòria.

- Pel que fa a les pàgines web i blocs, segons Macià (2016): “Dieciséis de los veinte centros estudiados tienen una página web. Y los que no la tienen, tres utilizan un blog de centro cuyas funciones coinciden con las otorgadas a las webs” (p. 77) encara que no tots els centres fan un ús acurat d'aquestes eines ja que la informació no sempre està actualitzada i/o la quantitat d'informació que es comparteix és insuficient, però tot i així és un canal unidireccional molt emprat actualment.

Tot i que existeixen nous canals de comunicació més immediats e innovadors como aquells que se usant a través de las noves tecnologies (WhatsApp, correu electrònic, bloc, etc) es continua tenint preferència pels canals tradicionals. “En muchas ocasiones las escuelas siguen utilizando patrones comunicativos cerrados que podemos conceptualizar bajo dos características básicas: comunicación unidireccional i a través de canales tradicionales” (Garreta, 2017) Aquesta idea també l'afirma Macià (2016) quan explica que tant docents com famílies segueixen utilitzant més els canals de comunicació tradicionals com l'agenda o les entrevistes individuals.

4.3 Participació familiar als centres educatius.

4.3.1 Que s'entén per participació?.

A l'hora d'establir una relació amb la família des dels centres educatius podem parlar de col·laboració entre ambdós agents socialitzadors, com també de participació. Però cal distingir aquets dos conceptes, ja que com ens explica Payeras (2015) “la participació és una entrada de les famílies a l'escola quan son convidades a desenvolupar alguna activitat dissenyada pel

centre educatiu de la qual no han format part” (p. 250) i en aquest cas el centre dissenya les activitats per apropar a les famílies. D'altra banda, “la col·laboració és la participació activa dels pares i mares en el projecte educatiu, en les activitats, és un braç afegit per dur endavant la tasca educativa” (Payeras, 2015, p. 250). En l'últim cas, els centres han d'obrir les portes a les famílies per a que pugin aportar les seves idees, per intensificar aquesta col·laboració i poder implicar-los més en l'educació dels seus fills dins del centre escolar. També l'autor Garreta (2007) fa dues distincions, però en aquest cas diferència entre els conceptes de relació i participació:

La relació la entenem com la interacció entre famílies i els professionals dels centres escolars, que abasta tots aquells moments i situacions formals i informals que construeixen una determinada forma d'entendre la interacció i com és aquesta. D'altra banda, la participació indica la implicació en un projecte (educatiu dels fills en el cas de les famílies i del estudiant entre els professionals) i es pot demostrar de formes molt diverses i, possiblement cap qüestionable. (p. 105)

Els mitjans de participació de les famílies als centres educatius que existeixen són molts diversos: comunicació amb els docents, participació i implicació en les associacions de pares i mares, participació en les activitats dissenyades a l'escola, etc. Amb això, podem fer distinció de diferents maneres de què les famílies participin en els centres escolars, algunes d'elles ja duen molts d'anys funcionant però pot ser caldria replantejar-se les funcions i les formes de col·laboració d'algunes modalitats per augmentar les millores. González (2014) ens parla de les següents formes de participació:

- La tutoria. Entrevistes amb el tutor de l'infant: aquesta forma de participació, ja nomenada anteriorment, és una de les més freqüents però existeix el costum tant per part dels docents com de les famílies de sol·licitar una tutoria o entrevista només per tractar aspectes negatius sobre l'infant. Això fa arribar a la creença a les famílies que cada vegada que es planteja establir una tutoria individual és perquè el seu fill va malament en els continguts curriculars o ha tingut un mal comportament. És important també transmetre elogis i informació positiva sobre els alumnes, també cal fer que les famílies surtin felices del centre escolar quan estableixen un acte comunicatiu amb els docents, com també és important congratular a les famílies i recordar-los que estan fent una bona labor en l'educació dels seus fills.

- L'APIMA del centre educatiu: El significat d'aquest acrònim es: Associació de Pares i Mares d'Alumnes. “Son el agente más destacado en cuanto a la participación de las familias en los centros educativos se refiere, ya que son el principal interlocutor de las familias con el

profesorado” (González, 2014). Aquesta associació té un poder major del que pensem referint-nos a punts rellevants relacionats amb el centre educatiu, però de vegades, la participació de l’AMPA només queda relacionada a prestar ajuda i col·laborar en activitats concretes del centre com poden ser per exemple carnestoltes, activitats de principi o inici de curs com festivals, etc. Com explica Payeras (2015): “les associacions de pares i mares dels centres són un pont importantíssim entre les famílies i l’escola i, molts cops, no se’n fa ús de la manera més adient” (p. 250). Cal aprofitar al màxim aquesta associació però per això les famílies també necessiten el recolzament absolut per part del professorat, ja que, com diu González (2014) “si se facilita y fomenta esta colaboración estrecha está comprobado que la participación aumenta”. Pel que fa a l’estructura d’aquesta associació, està formada per una Junta Directiva composta per: un president, un vicepresident, un secretari, un tresorer, un o diversos vocals i l’assemblea d’associats. Pel que fa a les funcions de l’APIMA, segons l’Art 5. De la Llei Orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del Dret a l’Educació, cita les següents finalitats:

- a) Asistir a los padres o tutores en todo aquello que concierne a la educación de sus hijos o pupilos.
- b) Colaborar en las actividades educativas de los Centros.
- c) Promover la participación de los padres de los alumnos en la gestión del Centro.
- d) Asistir a los padres de alumnos en el ejercicio de su derecho a intervenir en el control y gestión de los Centros sostenidos con fondos públicos.
- e) Facilitar la representación y la participación de los padres de alumnos en los consejos escolares de los Centros públicos y concertados y en otros órganos colegiados.
- f) Cualesquiera otras que, en el marco de la normativa a que se refiere el artículo anterior, le asignen sus respectivos estatutos

- El Consell Escolar: “Es el principal instrumento para que toda la comunidad educativa pueda implicarse de manera directa en la toma de decisiones del Centro Educativo” (González, 2014). La formació del Consell Escolar és per tant docents, pares i alumnes, com també el configura el personal de l’administració i serveis. L’objectiu que ha de tenir el Consell Escolar és participar i col·laborar de manera activa i dinàmica en tot allò que influeixi en la millora del centre escolar. González (2014) cita algunes de les funcions:

Aprobar y evaluar el Proyecto Educativo y de gestión del centro, aprobar y evaluar la Programación General Anual (PGA) del centro, programar medidas que favorezcan la convivencia en el centro, promover la conservación i renovación de las instalaciones del

centro y participar en el proceso de selección del director del centro. El Consejo Escolar puede promover el cese del director.

Finalment, cal dir que com a mínim el Consell Escolar s'ha de reunir una vegada cada trimestre, sent imprescindible fer una reunió al principi de curs i al final. Però tot i que hauria de ser així sempre, no succeeix això en tots els centres (González, 2014).

- Les Escoles de Pares i Mares: sorgeixen a principis del segle XX a França i als Estats Units per a ajudar i donar resposta a la formació educativa dels infants. Podem dir que “son, o mejor dicho deberían de ser, un espacio de formación donde intercambiar experiencias y reflexionar de manera conjunta padres y docentes para mejorar los recursos educativos de los padres y las madres” (González, 2014). A dia d'avui continuen tenint el mateix objectiu de oferir formació, assessorament i ajuda als pares en l'educació dels seus fills i, tot i que existeixen moltes Escoles de Pares i Mares al nostre país i amb un funcionament increïble, també cal destacar que n'hi ha que es queden en l'intent o com a projectes inacabats “porque los padres no asisten a las clases ni participan activamente en las mismas y al final las personas que se encargan de su organización se van cansando y abandonando el proyecto” (González, 2014).

- Altres formes de participació: González (2014) menciona dues alternatives a l'hora de què les famílies participin. Primer, explica que és interessant que les famílies aportin a la labor formativa del centre la seva experiència, això vol dir que poden apropar-se a les aules a explicar la seva professió als nens per a poder conèixer de primera mà un professional d'algun sector i poder preguntar tot allò que els alumnes sentin curiositat de conèixer. D'aquesta manera s'aconsegueix un enriquiment dels coneixements i un bon ambient a l'aula. La segona forma de participació que cita l'autor és que les famílies obrin les portes del seu ofici i els alumnes puguin assistir al lloc de treball. Per això, clar està, que el lloc de treball ha d'autoritzar també l'accés dels alumnes, però seria com una excursió per poder veure el funcionament d'aquest de primera ma. Encara que resulta complicat i no sigui molt freqüent fer-lo, seria una experiència molt positiva pels infants.

4.3.2 Beneficis.

Al llarg del document hem remarcat la importància que té una bona relació entre la escola i la família i la participació activa dels progenitors amb els centres educatius pels beneficis que comporta. Però, quins són aquests beneficis?

Diverses investigacions sobre l'impacte de la participació de les famílies als centres escolars han demostrat els beneficis que existeixen tant per estudiants, les famílies com per a tota la comunitat educativa en general. Smith et al., (2011) menciona els següents efectes positius en relació als alumnes: augmenta el rendiment dels estudiants, amb millors qualificacions, actitud, increment de l'assistència, finalització de les tasques encomanades i finalment millora dels resultats a les proves, es redueixen les taxes d'abandonament escolar com també el número d'alumnes que reben suport educatiu. Hi ha un augment de la competència d'autoregulació de la conducta per part dels infants i de les habilitats socials i millora de la conducta. A més es dona una reducció de conductes disruptives dins de les aules.

Sapungan (2014) a més de mencionar i estar d'acord amb els beneficis anteriors sobre els alumnes, afegeix avantatges relacionades a les famílies quan participen en els centres educatius on estudien els seus fills: els pares augmenten la seva interacció i discussió amb els seus fills i són més receptius i sensibles a les necessitats de desenvolupament social, emocional i intel·lectual dels seus fills. També tenen més confiança en la seva criança i amb això adquireixen més coneixement del desenvolupament infantil i, en relació amb això, existeix un major ús d'afecte i del reforç positiu i menys càstig als seus fills. A més les famílies tenen una millor comprensió del pla d'estudis de treball i l'escola del mestre i en correspondència amb això, quan els pares són conscients del que els seus fills estan aprenent, és més probable col·laborin més activament en les activitats d'aprenentatge dels seus fills en la llar. Finalment, degut a la relació i comunicació que estableixen els pares i els docents, els primers són més conscients i es tornen més actius respecte a tot allò que afecta l'educació dels seus fills i participen més a l'hora de prendre decisions.

També podem trobar beneficis per als docents i el centre escolar quan les famílies decideixen participar de forma activa amb els centres escolars. Amb la participació de les famílies tant dins i fora de les escoles, els docents (incloent els directius) perceben un augment de la seva moral i de satisfacció per la seva feina. També els docents adquireixen una millor comprensió de les famílies, de la seva cultura, de la diversitat de cada família pel fet de haver establert un major i millor vincle. (Sapungan, 2014)

Encara que els beneficis dels professors també involucren a l'escola, Sapungan (2014) concreta els següents beneficis directament relacionats amb els col·legis: els centres escolars que

involucren activament als pares i la comunitat tendeixen a establir millor reputació i suport en la comunitat i també els programes escolars que fomenten i involucren a les famílies es milloren i es creen programes de major qualitat per involucrar als progenitors. (p.47)

Si tenim en compte tots els professionals que analitzen aquesta temàtica i tots els estudis que existeixen en relació a les avantatges que té la participació de les famílies als centres educatius, per què trobem centres on les famílies no participen? Per què no sempre es pot establir la relació que es desitja? Quina institució és la culpable d'una baixa participació familiar? Quines motius es donen quan no hi ha participació?

4.3.3 Dificultats.

Donant resposta a les preguntes anteriors, cal dir que trobem diferents dificultats que fan que no existeixi la participació familiar que es desitja als centres, diferents barreres que dificulten o inclús possibiliten aquesta comunicació (Garreta i Macià, 2017)

- Barreres lingüístiques: es refereix a la dificultat de comunicació per desconeixement d'alguna de les llengües emprades durant l'acte comunicatiu, com també podem fer referència a la manca per part de les escoles de tenir un servei d'interpretació.

- Barreres socioeconòmiques: relacionat amb el nivell socioeconòmic o sociocultural dels progenitors, que fa que tinguin poca o inclús cap disponibilitat per anar a l'escola. "El bajo nivel de escolarización de algunos progenitores o el poco interés/motivación por participar en la vida de la escuela (al no considerarlo una prioridad) son otras situaciones con las que se encuentran los docentes a la hora de establecer comunicación con algunos padres" (Garreta i Macià, 2017).

- Barreres culturals: com barreres culturals podem mencionar algunes com la llunyania que existeix entre els valors de les famílies i els de la societat i la distinta concepció que es té dels docents i les famílies segons cada cultura.

- Barreres institucionals: fent referència a la dificultat d'algunes famílies per concebre el centre educatiu i als docents com a professionals competents, com també a la idea per part dels progenitors que el centre no es un lloc on ells tenen drets i deures per a poder participar. En aquest punt, Garreta i Macià (2017) afegixen també "la dificultad para que la escuela trascienda lo estrictamente escolar por la actitud cerrada de algunos maestros o equipos directos y su negativa a gestionar los centros escolares de forma abierta y participativa".

Altres autors com Sapungan (2014) a banda de coincidir amb moltes de les dificultats anteriors, exposa les següents barreres que podem trobar relacionades amb la participació de les famílies:

- Les famílies no es senten amb plena confiança parlant de certs temes davant els docents.
- Els centres no estan disposats a acceptar la participació de les famílies veient-los com a “socis” o “aliats”.
- Les famílies tenen la creença que no tenen res per aportar.
- Els docents pensen que les famílies volen imposar-se i llevar-los autoritat.
- La disponibilitat horària de les famílies a l’hora de reunir-se amb els docents.
- La manca de recursos disponibles per a donar suport a la participació de les famílies.
- Les famílies no són conscients dels procediments i polítiques del centre.
- La falta d’informació sobre el paper de les famílies i els docents en relació a l’alumne.

Amb això, podem dir que no es tracta de què les famílies no vulguin participar, sinó que hem de fer per comprendre els motius d’aquesta manca de participació per part dels progenitors com també fer una mirada als centres escolars i als docents que el conformen per analitzar si estan fent tot el que està al seu abast per a que la participació i implicació per part de les famílies sigui constant i notòria. Per aquest motiu, tot dos agents socialitzadors han de posar de la seva part per reduir al màxim aquestes dificultats i trobar solucions per a poder gaudir de la participació de les famílies als centres.

5. ESTAT DE LA QÜESTIÓ.

En aquest apartat tractarem d’una banda l’anàlisi de diferents estudis que s’han realitzat sobre la participació de les famílies als centres educatius. Tots els autors coincideixen en els beneficis existents tant pels alumnes, els mestres i les famílies quan existeix una bona participació dels progenitors dins del centre i fins i tot dins les aules dels seus fills, com també la importància que té establir una bona relació escola-família per garantir l’èxit tant acadèmic com personal dels alumnes.

I, d’altra banda, coneixerem diferents experiències i pràctiques que es realitzen a diverses escoles d’educació primària per tal de garantir una bona i gran participació per part de les famílies als centres escolars, com també els resultats que els hi dona a l’escola el fet que les famílies i ells treballin conjuntament.

Ja anys enrere aquest tema va cobrar importància i es varen realitzar estudis com el d'Epstein i Dauber (1989) que varen analitzar vuit escoles tant d'educació primària com secundària a Baltimore (Maryland) utilitzant dades extretes d'uns 2300 pares i/o mare a través del disseny d'enquestes tant per mestres com per les famílies de cada escolar per identificar les pràctiques dels mestres per implicar a les famílies en l'educació dels seus fills. Dels mestres els quals es varen recopilar dades es va obtenir que els mestres generalment afirmen que la participació de les famílies es important per als estudiants, els mestres esperaven molt de les famílies però ells no tenien cap programa integral per ajudar als progenitors a aconseguir allò que s'esperava d'ells . Pel que fa a les famílies, hi ha una escassa participació dins l'escola perquè o, d'una banda les famílies treballen total o parcialment i no poden assistir durant la jornada escolar o, d'altra banda, perquè l'escola no demana a les famílies que acudeixin com a voluntaris tot i que a ells els hi agradaria fer-lo. En totes les escoles que han participat en aquest estudi, totes les famílies es mostren interessades en participar als centres escolars i obtenir més suport sobre com ajudar als seus fills en quant a la tasca educativa però pensen que les escoles necessiten establir pràctiques com informació específica per a les famílies, ja que la participació dels progenitors està directament relacionada amb les pràctiques que realitzen les escoles per fomentar participació de les famílies. I és que, segons aquest estudi, els dos autors afirmen que les famílies es troben més involucrades en l'escola quan perceben que els centres escolars tenen programes que potencien aquesta participació dels progenitors.

Garreta (2008) també va realitzar una investigació durant 3 mesos en 8 centres d'Educació Infantil i Primària de la Comunitat Autònoma de Catalunya als municipis de Barcelona, Tarragona, Lleida i Girona i a través d'un qüestionari quantitatiu adreçat a 353 directores i caps d'estudis amb l'objectiu de conèixer la importància que donen aquests centres a la comunicació entre família i escola com a factor afavoridor de l'èxit de l'alumnat, com també conèixer quins canals comunicatius utilitzen els centres, els obstacles i les actuacions per a millorar.

Els resultats que es varen obtenir varen ser, d'una banda els factors influents per afavorir la relació entre família i escola com també l'èxit escolar dels alumnes són la participació de les famílies als centres educatius, els objectius compartits entre ambdós agents i la confiança mútua. Pel que fa a la comunicació, els obstacles que trobem són diversos però els enquestats apunten principalment a les famílies perquè creuen que no existeix interès, no comprenen allò que esperen els mestres i no coneixen gairebé el sistema educatiu, encara que també senyalen el baix nivell cultural de les famílies. En quant a actuacions per part del centre, els enquestats

destaquen l'organització d'una jornada de portes obertes per les famílies que volen conèixer el centre i la resta d'actuacions com reunions informatives/visita guiada per l'escola, reunions informatives al llarg del curs reben un baix percentatge. Encara que la pàgina web és l'actuació menys citada com acció per a que les famílies coneguin el centre. També en relació al grau d'assistència a les reunions informatives convocades pel centre, s'observa que a l'etapa inicial de primària l'assistència per part de les famílies és major en comparació al cicle mitjà de primària. Finalment, l'acció per facilitar les trobades entre família i docents més utilitzada son les tutories amb les famílies (individuals 63,8% i col·lectives 0,9%). Cal remarcar que l'assistència a les tutories és elevada i que també s'utilitza per conèixer les expectatives de les famílies.

Segons l'autor a partir d'aquesta investigació va concloure en que per potenciar les relacions família- escola i la participació dels progenitors en els centres és molt important que existeixi una comunicació fluida i mútua. Amb els resultats obtinguts es varen poder conèixer els obstacles existents en la comunicació: manca d'interès o temps de les famílies/tutors, incomprensió de les famílies sobre allò que espera l'escola o desconeixement del sistema educatiu, incomprensió per part dels docents d'allò que volen les famílies. Però una dada molt rellevant i que s'ha de superar va ser la idea de què les famílies són principalment les responsables d'apropar-se a l'escola i que són ells els complidors de què la comunicació entre la família-escola funcioni o no. Aquesta idea ve donada dels resultats de les enquestes on els enquestats dels equips directius, docents i inclòs representants del AMPA adjudiquen més responsabilitat a les famílies que als professionals del centre escolar. Com senyala Garreta (2008):

Pareix necessari que l'escola reconegui el seu propi rol per a la millora de la relació i la comunicació amb les famílies i que realitzi passes per conèixer-les millor, ja que es allò que les famílies perceben com interès, ganes de comunicar-se i, fins i tot, afecte (p.83).

Altres autors com Bravo i Rosado (2013) indagaren per conèixer l'objecció de els famílies sobre les actuacions de participació que realitzen els centres d'Educació Primària de Sevilla i conèixer també els motius que promouen la implicació de les famílies. Concretament varen participar 22 centres educatius, la meitat privats i l'altra meitat públics i, tenint en compte la tipologia familiar dels enquestats, el 88,2% es nuclear i el 11,8% monoparental, sent la majoria de les respostes dels qüestionaris donades per mares, un percentatge més baix per pares i només un 1,8% per ambdós.

Els resultats que es varen obtenir d'aquest estudi es resumeixen en que la participació de les famílies en les escoles es baixa en determinades ofertes de participació i activa en altres. D'una banda, les activitats amb resposta més baixa de participació per part de les famílies és la col·laboració en tasques o activitats escolars, on un 48.2% de les famílies diuen no haver participat mai. També la participació al Consell Escolar obté xifres baixes de participació amb un 74.5% de famílies que mai s'han vist implicats en aquest òrgan de participació i gestió del centre. Però el 71.8% de les famílies s'impliquen més en les tasques escolars que els mestres lo proposen als alumnes per fer a casa.

Amb això es concep que les famílies accepten l'educació des d'una responsabilitat més individual que no participativa, ja que generalment les famílies enquestades tenen una visió de l'educació on ells i les escoles tenen el seu espai delimitat i no compartit, és a dir, als mestres els hi correspon l'escola i a les famílies l'educació a la llar.

Carabaña i Morales (2016) realitzaren un estudi qualitatiu sobre els efectes que produeix la participació familiar dins l'aula en relació als aprenentatges de l'alumnat de 3r curs d'educació primària en una escola rural del centre de València. A través d'observació de l'ambient, qüestionari i entrevistes a alumnes, professorat i famílies es van obtenir les dades d'aquest estudi.

Els resultats que es van obtenir afirmen la importància de la participació familiar sobre la tasca educativa dels seus fills. En aquest estudi, les percepcions obtingudes es divideixen en fortaleces i debilitats. D'una banda els alumnes afirmen que estan més feliços a l'hora d'anar al centre perquè també passaran temps amb els seus pares i els hi ajuden a resoldre conflictes i comparteixen experiències dins de l'aula. Pel que fa al tutor del curs, afirma que quan existeix una cooperació per part de les famílies, aquestes prenen consciència d'allò que fan els seus fills a classe i es poden sentir part d'un projecte comú. I en relació a les famílies, creuen que els mestres han de tenir un objectiu marcat per a que els progenitors participin dins de les seves possibilitats i es puguin implicar en les tasques escolars tant dins com fora del centre. D'altra banda, en relació a les debilitats, els alumnes de vegades han sentit desànim quan veien que les famílies dels companys participaven i la seva no perquè en general a tots els alumnes els hi agradaria que les seves famílies participessin a l'escola. Les famílies han manifestat que la participació d'ells dins l'escola és un fet nou, ja que abans només es limitava a formar part de l'AMPA i firmar les notes dels seus fills i per això remarquen la importància de què el centre i els mestres els hi obrin les portes i els hi donin opció a participar. En relació al tutor, aquest

afirma que encara hi ha mestres que tenen por a obrir l'aula a les famílies pel fet que s'arribi a posar en dubte la seva labor i rebre crítiques per part de les famílies. També, una debilitat que es destaca a l'estudi és la manca de formació de les famílies com a motiu de no participació per la complexitat dels continguts a mesura que els seus fills avancen d'etapa educativa i la por a no fer-lo bé els hi ha fet no voler participar. Això s'ha vist degut a que les famílies que més varen participar en aquest curs varen ser aquelles amb estudis superiors (universitaris 37%, formació professional 27%, estudis secundaris 18% y primaris 18%).

Pel que fa als efectes produïts per la participació de les famílies dins de l'aula segons l'estudi realitzat trobem, d'una banda, segons les famílies participar dins de l'aula afavoria la relació amb els seu fill i es crea un vincle més propera amb el mestre. També els alumnes es troben mes units i augmenta la cohesió del grup, com també el 81% dels alumnes volia que les famílies participessin tots els dies a l'aula perquè el grup-classe es trobava molt atès pels progenitors i això feia que es trobessin més concentrats amb les activitat i que es creés un clima favorable per desenvolupar els processos d'ensenyament-aprenentatge. D'altra banda, la participació familiar va influir en l'actitud respecte al centre, ja que la figura del mestre es va valorar més pel fet d'obrir les portes de l'aula i compartir allò que es feia dins d'aquesta i també les famílies afalaguen més als mestres que prenen aquesta iniciativa amb l'objectiu d'unir i establir una bona relació entre família i escola. A més, els alumnes experimentaren canvis positius en quant a la conducta i a la predisposició cap a les tasques educatives. El 91% dels alumnes afirmaren que varen rebre suport escolar a casa i també experimentaren canvis en l'àmbit personal, com major ganes de treballar, major autoestima i seguretat.

Així doncs, els resultats obtinguts d'aquest estudi demostren que la participació de les famílies dins del centre, i més concret de les aules, es positiva com per les famílies, els alumnes, el centre i també els mestres i que establir una bona relació entre aquests agents educatius ofereix una major qualitat educativa i un major desenvolupament personal de tots els implicats.

A continuació, es procedirà a conèixer les diferents estratègies, experiències i propostes que s'utilitzen per establir una relació entre les famílies i els centres educatius. Una vegada hem conegut la importància d'aquesta relació, cal tenir en compte diferents estratègies de participació que es poden dur a terme segons les necessitats de les famílies i no només quedar-nos amb les formes de participació tradicionals esmentades al marc teòric. Existeixen diferents experiències i estratègies que les escoles empren per a poder apropar als pares dels alumnes i

convidar-los a gaudir de l'educació del seu fill també en col·laboració amb els centres educatius.

L'escola pública d'Educació Infantil i Primària amb ensenyances musicals integrades Vázquez de Mella presentà un projecte nomenat: International Week, amb l'objectiu d'apropar encara més als nens i les seves famílies al centre amb activitats extraescolars diverses i amb la col·laboració de voluntaris, activitats d'oci familiar, amb tallers de manualitats, cuina, etc. I amb el plan MID: "Música, Idioma y Deporte". Aquest pla consisteix en tres setmanes on cadascuna es dedicarà a la música, a l'idioma i als esports. Tal com explica el MECD (2015):

Es el segundo año que se organiza, y demuestra el encaje perfecto entre familias y centro: profesores que organizan sus actividades en horario escolar, monitores de extraescolares que adaptan su actividad a la semana en cuestión, empresa del comedor con menú o juegos de recreo temáticos, talleres fuera del horario escolar organizados por la Apyma y familias voluntarias... (p. 59).

Amb això es va aconseguir que tota la comunitat educativa participés en un projecte on treballaven en equip i es varen mostrar xifres elevades d'assistència tant per les famílies com pels alumnes també. Aquesta experiència va comportar un canvi positiu en la relació entre la família, el centre i els alumnes tal com ens explica el MECD (2015):

A partir de este momento, todas las iniciativas que se han planteado han tenido una mayor respuesta, y, sobre todo, dichas iniciativas vienen en muchos casos de las propias familias que quieren promover actividades, proyectos o talleres para beneficio de todos (p. 61).

Aquesta proposta tan innovadora ha originat que es posi en marxa un Hort Escolar gràcies a millores del pati proposades pels voluntaris. Amb això també han aconseguir que la famílies vagin a l'escola a participar en activitats com un grup de mares que fan "zumba" al gimnàs una vegada per setmana, o l'increment de nens en les activitats extraescolars, la formació de famílies per les lligues esportives, etc. Este conjunto de iniciativas, gracias a la participación de todos miembros de la comunidad educativa, son causa y efecto de una mayor cohesión, de una más rica convivencia y, por ende, de una mayor calidad de la enseñanza en este centro" (MECD, 2015, p. 61).

L'escola CEUP Santa Amelia (Ceuta) té un context on el 98% de les famílies són de cultura àrab i havia un gran desconeixement de la llengua per part dels progenitors la qual cosa dificulta la comunicació entre centre-família. A més, hi ha quantitat de famílies desestructurades, baixos recursos econòmics, entre altres problemes. L'escola es planteja millorar la competència lingüística i establir una relació amb ells per aconseguir implicar-los en les tasques educatives dels seus fills. L'escola començà amb el projecte al curs 2006-2007 i després de quatre anys s'implanten els següents canvis: “una organización de espacios, tiempos y recursos, una buena aplicación del Reglamento de Régimen Interno (RRI), la creación del AMPA, un acercamiento de las familias para implicarles en la vida del centro” (Educa i Cvudes, 2015, p. 23). Però tot i així no s'obtenen els recursos acadèmics que esperaven i per aquest motiu decideixen elaborar un document amb totes les accions que podrien posar en pràctica per millorar totes les dificultats citades anteriorment. Les accions més importants que es van desenvolupar varen ser: els grups interactius per afavorir la participació de les famílies dins de les aules i puguin conèixer allò que realitzen els seus fills; per potenciar la competència lingüística de les famílies amb desconeixement de la llengua espanyola es veien les tertúlies literàries, les classes de comunicació oral i el programa d'immersió lingüística com també la radio escolar; per donar suport a la integració de les famílies al centre educatiu hi ha l'Escola de Pares i Mares delegades; el programa d'acció tutorial per realitzar entrevistes individuals amb les famílies amb la finalitat adquirir un compromís de participació i col·laboració amb el centre escolar; el programa d'acollida adreçat als alumnes d'IT (Incorporació Tardana), a la seva família i també els nous mestres que arriben al centre i, finalment, la setmana olímpica per fomentar la implicació de tota la comunitat educativa per enfortir els vincles entre aquests.

Els resultats de dur a la pràctica aquestes accions resulten afavoridors i tal com els menciona Educa i Cvudes (2015) són :

Mejora del clima escolar; una relación más cordial de las familias con el profesorado y con el equipo directivo; una participación activa de las madres del AMPA en el centro; la estabilidad del profesorado; una visión más positiva del colegio por parte tanto de las familias como del profesorado; mayor sentimiento de pertenencia al centro; una mejora significativa en los resultados obtenidos por los alumnos en los cuatro últimos cursos; y un bajísimo —casi nulo— índice de absentismo escolar. (p. 23)

Aquesta escola que tantes problemàtiques i dificultats presentava, pel fet d'aconseguir millorar els resultats acadèmics dels alumnes i apropar a les famílies al centre escolar va obtenir una conclusió gràcies al treball dut a terme amb aquest projecte i amb els resultats obtinguts:

Cuando un claustro es capaz de reflexionar de forma autocrítica, de formarse adecuadamente para responder a los retos que se le plantean, de elaborar conjuntamente un proyecto bien estructurado, de coordinarse, de establecer lazos entre todos los miembros de la comunidad educativa y de remar juntos, y siempre a favor del centro y de los alumnos, entonces no hay nada imposible. (Educaci i Cvudes, 2015, p. 24)

D'altra banda, una de les iniciatives de la qual ens parla González (2014) al seu llibre per fer a les famílies partícips de l'educació dels seus fills dins l'escola i millorar la relació entre la família i els centres educatius és de les Comunitats d'Aprenentatge, basades en la idea de que la educació ha de ser compartida per tots el membres de la comunitat educativa. Més concretament, com assenyala Valls (2000):

Es un proyecto de transformación social y cultural de un centro educativo y de su entorno, para conseguir una sociedad de la información para todas las personas, basada en el aprendizaje dialógico, mediante la educación participativa de la comunidad que se concreta en todos sus espacios incluida el aula. (p. 8)

“El elemento básico en estas experiencias educativas es la participación de la comunidad: profesorado, familiares y voluntariado, con el objetivo de conseguir que todos los niños y niñas tengan las mismas oportunidades y resultados en la escuela” (Valls, 2005, p. 34) i és que l'objectiu principal de les Comunitats d'Aprenentatge és aconseguir la participació de tota la comunitat (equip directiu, docents, famílies, alumnes...) i d'aquesta manera millorar l'educació dels infants. “En las comunidades de aprendizaje la participación en la elaboración del proyecto educativo se abre a toda la comunidad y, especialmente, a las familias que son protagonistas y a la vez responsables de la educación de sus hijos e hijas”. (p.29). Cal tenir en compte que per a començar aquest tipus de projecte l'escola ha de passar per diferents fases per a poder dur a la pràctica les comunitats d'aprenentatge de manera favorable: sensibilització, presa de decisió, somni, selecció de prioritats i planificació. Però i de quina manera participen les famílies? Doncs hi ha diverses formes d'implicar-los amb l'escola:

- Grups interactius: el centre obri les seves portes a les famílies dins les aules i aquests li donen un suport al mestre, i no només familiars sinó que també els voluntaris. Aquests accedeixen a les aules i s'encarreguen de coordinar petits grups d'alumnes dins un aula:
- Comissions mixtes: aquestes estan formades pel professorat, els progenitors, l'alumnat i els voluntaris. Es reuneixen per programar les tasques per dur a terme els somnis que tenen per l'escola i hi poden haver diferents comissions tenint en compte als objectius que té el centre.
- Col·laboracions concretes: les famílies hi poden participar tant a l'aula com al centre amb diferents preparatius de festes, events, etc.
- Tertúlies literàries dialògiques: una dinàmica on a través del diàleg exposen la seva opinió sobre un llibre o determinades pàgines o capítols que han hagut de llegir sobre aquell llibre. Les famílies i els alumnes comparteixen experiències i opinions que han experimentat a través del llibre.

Una de les escoles amb bons resultats utilitzant aquest model educatiu és la de l'escola privada "Cardenal Spínola" a Linares (Jaén) format per alumnes de diferents cultures i la majoria amb necessitats derivades de l'estatus socioeconòmic. També la família té un gran desinterès en relació als estudis dels seus fills i encaminats al fracàs escolar, ja que ni tan sols tenen pautes d'actuació familiar i escolar que s'adeqüin a aquesta situació. Davant això, el centre poc a poc va treballant per convertir-se en una "Comunitat d'aprenentatge". Actualment es troben en la fase de consolidació i pretenen assentar les comissions mixtes, els taller de formació familiar i establir una col·laboració més estreta amb tota la comunitat educativa. Les actuacions més favorables que estan duent a terme gràcies a les comissions mixtes i en les quals participen les famílies i els voluntaris són:

La atención individualizada; los apoyos en grupos ordinarios; la ampliación del horario de apertura para apoyar los aprendizajes instrumentales; la biblioteca tutorizada; la creación de talleres complementarios; la participación de alumnos inmigrantes en las actividades extraescolares y complementarias del centro; la participación del profesorado y las familias; la colaboración con entidades sociales del entorno... y el fomento del diálogo como fuente de aprendizaje. (MECD, 2015, p .20)

Tot i que convertir un centre en una comunitat d'aprenentatge requereix paciència perquè és un procediment gradual, lent i que ha de fer-se seguint cada fase, els resultats que l'escola està

obtenint són molt positius i “los cambios introducidos han permitido una transformación muy significativa del centro y, sobre todo, un acercamiento de las familias, pieza fundamental para que el proceso de enseñanza y aprendizaje del alumnado se realice adecuadamente” (MECD, 2015, p. 21). L'escola continuarà amb aquest projecte i es planteja instaurar, entre d'altres, actuacions com les tertúlies dialògiques en tots els cursos amb la participació de les famílies, la participació de les famílies en activitats de l'aula, les tutories actives per atreure les famílies al centre (visita dels tutors als llars dels alumnes), la resolució de conflictes des de l'aprenentatge dialògic.

Altre centre escolar amb l'objectiu de millorar l'educació i involucrar a tota la comunitat educativa és el col·legi públic “Caballero de la Rosa” a Logroño (La Rioja) que poc a poc també va anar transformant-se en una Comunitat d'Aprenentatge. En la primera fase de sensibilització el centre es va anar formant amb el suport d'experts en com formar una comunitat d'aprenentatge. Després, la segona fase, es va aprovar per part del Consell Escolar i els familiars a través de l'AMPA també varen decidir estar d'acord amb el canvi. Finalment, entre tots i prioritant en les necessitats del centre, es varen realitzar les propostes de millora. Amb això es varen constituir diferents comissions on pot participar tota la comunitat educativa: comissions mixtes de treballs on tots poden participar; comissió gestora, la qual coordina la resta de comissions i s'encarrega de formar a les famílies; la comissió literària, que s'encarrega d'organitzar les “tertúlies dialògiques”, “l'hora del conte”, “lectoboles” i dels “lotes de llibres” per les tertúlies de l'aula; la comissió mediambiental, la qual s'ocupa del “Projecte CEHS” (Centro escolar hacia la sostenibilidad), de “l'hort”, del “jardí amb flors”, de la “plantació d'arbres al pati” i dels “jocs de pati”; la comissió de convivència, encarregada de les normes de convivència i la prevenció de conflictes com també de la revisió dels projectes de centre (PAT, PAD, PEC, PCC, ROF); la comissió d'activitats, encarregada d'organitzar la “Festa de la primavera”, la “Setmana cultural”, els “materials didàctics”, el “Festival de Nadal” i el “Dia de la Pau”.

Aquest centre escolar a més d'oferir les actuacions explicades a l'escola anterior i relacionades amb la Comunitat d'Aprenentatge, també compta amb altres iniciatives per a que les famílies puguin participar. Un exemple d'això són les activitats extraescolars on les famílies participen desinteressadament, com també voluntaris, en diferents activitats com: escacs, guitarra, robotix, bàsquet i biblioteca tutoritzada. És més, segons s'explica al MECD (2015) gràcies al suport de les famílies i els voluntaris hi va haver un augment de nens que s'apuntaven a aquestes

activitats. Altra tasca que també ha resultat positiva i amb bons resultats son les “Lectobolsas” on hi ha una bossa per aula amb diferents llibres de lectura i que els alumnes se la emporten a casa durant una setmana per facilitar la lectura compartida amb la família. També amb la bossa es porten una llibreta on cada família escriu allò que l’activitat els hi ha aportat. “Experiencias de la vida” és una altra actuació que consisteix en aprofitar les professions i competències de les famílies dels alumnes que estan al centre i quan el tutor pensa que l’habilitat o professió d’una determinada família li pot servir de suport per desenvolupar els continguts, contacta amb la família per col·laborar dins de l’aula. D’aquesta manera les famílies es senten més segures perquè participaran en una activitat la qual dominen el tema a tractar.

Els resultats que aquesta escola ha tingut gràcies a aquestes actuacions i treballar en conjunt tota la comunitat educativa mitjançant les Comunitats d’Aprentatge, ha estat molt satisfactori. Tot i que és una transformació que requereix temps, per exemple l’AMPA ha incrementat el nombre d’afiliats pertanyents a altres cultures i, en quant al rendiment escolar, s’ha reflectit que gràcies a la relació establerta amb les famílies i la participació d’aquests dins del centre hi ha hagut una millora dels resultats acadèmics. També el centre ha observat que hi ha hagut una disminució de conflictes dins les aules i un millora ambient entre docents, familiars i alumnes, i és que tal com s’explica al MECD (2015) “la participación en acciones concretas por parte de los familiares ha aumentado considerablemente y al mejorar la participación familiar e implicación, se respira un ambiente más agradable entre el profesorado y las familias” (p. 37).

6. DESENVOLUPAMENT DE LA PROPOSTA.

6.1 Justificació.

Gràcies a la indagació dels diferents estudis i estratègies emprades a diferents escoles amb resultats satisfactoris sobre la participació de la família a les escoles, he pogut comprovar quant d’important és que ambdós agents treballin junts com aliats per afavorir l’èxit tant acadèmic com personal dels alumnes i l’enriquidor que resulta també per les famílies i els mestres poder cooperar conjuntament i donar-se suport els uns als altres. Però per a que existeixi una bona participació i relació entre les famílies i les escoles és important poder superar les barreres existents per a poder dur a terme la participació i proposar alternatives i solucions davant les dificultats que hi pugui haver. A més, ha de produir-se un canvi en la mentalitat tant de les famílies com de les escoles i els professionals de l’educació i començar a veure’s com aliats,

superant així el pensament de treballar de forma separada i creant un bon vincle perquè la responsabilitat de què existeixi una relació entre els dos i participació de les famílies recau en tot dos agents.

Hem pogut veure la quantitat de beneficis que aporta la participació de les famílies a les escoles, no només pels infants sinó que també aquesta relació afavoreix a les famílies, als mestres i al centre educatiu en general. Pot ser si tots estiguessin informats de tot el que aporta aquesta relació existiria més interès i motivació a l'hora d'estrènyer lligams i es fomentarien les escoles i famílies obertes i participatives.

Els centres escolars de vegades proposen pràctiques per atraure a les famílies però no sempre resulten efectives. És per això que cal revisar els motius pels quals no arriba a consolidar-se la participació de les famílies i realitzar canvis i/o adaptacions per tal de superar les dificultats existents. La meua experiència a les aules com practicant al llarg dels meus estudis de grau i l'aportació teòrica d'aquest treball, m'ha fet veure que de vegades són els centres els que no tenen interès per fer més participis a les famílies i d'altra banda, he pogut veure com els centres realitzen diversitat de propostes per atreure a les famílies a l'educació dels seus fills però no resulten efectives, per això a continuació realitzaré la meua proposta per a millorar tant els canals de comunicació existents entre família i escola i la participació de les famílies al centre com també dins de les aules.

6.2 Contextualització.

La següent proposta formada per diferents activitats plantejades per implicar a les famílies als centres educatius i potenciar la seva participació i relació amb aquests, estan pensades per a una escola on es treballi a través d'una metodologia basada en projectes d'investigació, amb una cultura de centre oberta a tota la comunitat on es convida a les famílies a participar al màxim possible en totes les activitats organitzades i apropar-los així també a l'educació a l'escola on assisteixen els seus fills per aprendre amb i d'ells gràcies a l'oportunitat de poder compartir experiències, coneixements i activitats tot junts.

També, el tipus de centre al que vagi adreçat hauria de treballar per grups cooperatius, ferint tots els mitjans de comunicació possibles i sempre adaptant-los a les circumstàncies i situacions de cada família. Una escola que té en compte les opinions de les famílies, els seus suggeriments,

i on siguin escoltats sense estar exclosos de l'escola sinó que el centre lluita i posa tot al seu abast per fer-los partícips i col·laboradors amb l'escola.

Finalment, cal dir que totes les activitats plantejades i els canals de comunicació que es pretenen utilitzar per potenciar la relació família escola estan destinades a alumnes d'educació primària i les activitats estan pensades per a poder adaptar-les a cada etapa i característiques dels alumnes.

6.3 Canals de comunicació: utilització i millora.

Els canals de comunicació citats en aquest document s'utilitzaran per establir una comunicació fluïda i constant, tot incorporant millores en el seu ús i l'afegiment d'altres com el Class Dojo, la bústia de suggeriments i el quadernet informatiu. Oferirem tots els canals de comunicació existents a les famílies per a que segons la situació de cadascun d'ells es puguin adaptar. En la meua proposta els canals que utilitzarem amb les millores realitzades són els següents:

- Tutories i entrevistes individuals: es realitzaran un cop per setmana, (a la programació que hi ha més endavant s'ha establert l'horari dels dimecres de 12.30 a 13.30) sent convocades o per el tutor o per la família per parlar d'aspectes rellevants en relació a l'alumne. Si per disponibilitat no és possible que la família pugui assistir en aquesta franja horària, el tutor cercarà un horari que s'adapti a les necessitats de la família o, com darrera opció de tampoc ser possible la proposta anterior, es podrà realitzar una tutoria virtual excepcionalment. Cal dir, a més, que en el cas de haver-hi una família que no parla l'idioma, es cercarà un traductor (o inclús el familiar pot portar algun acompanyant que li pugui traduir).

- Tutories individuals virtuals: en el cas de no poder assistir a una tutoria individual amb el tutor, les famílies tindran l'opció de poder reunir-se a través d'una videoconferència amb el tutor.

- Agenda escolar: l'agenda escolar s'utilitzarà per a que els alumnes escriguin les seves tasques a fer a casa i també per escriure petites informacions per part del professor cap a les famílies o viceversa, tot i que, com l'intermediari és l'alumne i no sempre transmet aquesta informació, el tutor també podrà escriure la informació a través del correu electrònic per assegurar-se que la família ha rebut el missatge.

- Correu electrònic: a la primera reunió d'inici de curs es facilitarà el correu del tutor per a que les famílies puguin escriure quan ho necessitin. A més, les famílies també hauran de proporcionar el seu ja que a més de per comunicar-se, també serà útil per a la utilització del Class Dojo. Per aquelles famílies que no sàpiguen utilitzar-lo es farà una petita explicació durant la primera reunió com també s'especificarà el seu ús al llibret informatiu que els hi entregará el tutor amb tots els aspectes de la reunió.

- Comunicació informal: s'aprofitarà tant l'entrada com la sortida per intercanviar informació tant positiva com negativa sobre l'infant. En el cas de què es volguessin tractar fets conflictius o temes delicats, establirem una tutoria individual per tractar el tema de manera personal, privada i profunditzant en els fets, ja que a través de la comunicació informal hi ha mes alumnes i famílies al voltant i pot ser no convé que escoltin segons quins fets.

- Quadernet informatiu: a cada reunió es repartiran als familiars un quadernet que es podran endur a casa amb tota la informació tractada al llarg de la reunió i amb uns fulls en blanc al final del quadernet on ells podran escriure els dubtes que els hi van sorgint i la resolució d'aquests.

- Class Dojo: a la reunió d'inici de curs es realitzarà una explicació detallada sobre aquesta eina i les seves funcions, ja que els mestres treballaran amb ella. Amb aquesta aplicació a través d'un dispositiu electrònic les famílies podran veure el comportament del seu fill a classe a través dels punts positius o negatius que els mestres afegeixen a cada alumne al qual se li assigna una espècie de petit monstre a mode d'avatar. Com també els mestres poden publicar fotos d'allò que estan fent els alumnes a classe i les famílies ho podran veure i fins i tot deixar algun comentari. Només les famílies de cada grup veuran el que passa a l'aula del seu fill, ja que funciona a través d'un correu i per tant el tutor afegirà els correus de les famílies que pertanyen a un grup-classe en concret. És una forma innovadora i divertida per a poder compartir activitats i moments que quedaran guardats a la plataforma i que la família pugui gaudir veient el treball i el comportament dels seu fills a l'aula.

- Telèfon: es crearà un grup de WhatsApp amb el tutor i s'explicarà a la primera reunió del grup amb les famílies el seu ús exclusivament per transmetre informació rellevant i la importància també de la participació comunicativa. A més, podran realitzar trucades al tutor sempre i quan sigui per tractar un assumpte extremadament urgent.

- Pàgina web/bloc: hi haurà un bloc del centre i serà la Comissió TIC l'encarregada de mantenir la informació sempre actualitzada, que sigui rellevant, suficient i que estigui ordenada. Hi podran trobar: panel d'anuncis, activitats extraescolars, autoritzacions i sol·licituds de serveis, els documents del centre, articles interessants, calendari escolar, les comissions, els llibres per les tertúlies literàries, apima, menjador escolar i cafè tertúlia.

- Bústia de suggeriments: al hall de l'escola hi haurà una bústia on les famílies podran deixar suggeriments tant de manera anònima com indicant el seu nom si ho prefereixen.

6.4 Temporalització.

A continuació adjunt una taula amb les activitats i/o estratègies que s'utilitzaran en la meva proposta. Cal dir que cadascuna s'ha d'adaptar a les necessitats del centre, docents i famílies del centre on es vulgui implantar i cada curs ho realitzarà en funcions també de l'horari establert tot i que en la meva proposta s'ha creat un calendari provisional que podreu veure posterior a aquest requadre:

- *Activitats per potenciar la participació de les famílies amb el centre escolar:*

Activitats/Estratègies
<ul style="list-style-type: none">- Reunió informativa per a les famílies nouvingudes.- Reunió informativa per grups d'inici de curs.- Llibre viatger.- Tutories amb les famílies.- Reunió del tutor amb les famílies.- Projecte: decoració de la porta.- Cafè Tertúlia- Diversió temàtica.- Tertúlia literària.- Tallers.- Festival de nadal.- Entrevista individual: entrega de notes.- Grups interactius.- Reunió dels tutors amb les famílies: carnestoltes.- Preparació de disfresses.- Jornada de portes obertes.- Tallers de pasqua.- Jornades esportives.- Presentació del projecte d'aula.- Festival de fi de curs.

- *Calendari provisional de creació pròpia amb les activitats programades destinades a un curs escolar:*

Setembre						
Dl	Dm	Dc	Dj	Dv	Ds	Dg
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

Inici de curs
 Reunió informativa famílies nouvingudes
 Reunió informativa d'inici de curs
 Llibre viatger (cada divendres)
 Tutories amb les famílies

Octubre						
Dl	Dm	Dc	Dj	Dv	Ds	Dg
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Tutories amb les famílies
 Reunió de les famílies amb tutors
 Projecte- Decoració de la porta
 Cafè Tertúlia
 Diversió temàtica

Novembre						
Dl	Dm	Dc	Dj	Dv	Ds	Dg
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

Tutories amb les famílies
 Tertúlia literària
 Tallers
 Diversió temàtica

Desembre						
Dl	Dm	Dc	Dj	Dv	Ds	Dg
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Tutories amb les famílies
 Tertúlia literària
 Tallers
 Festival de nadal
 Entrevista individual -Entrega de notes
 Diversió temàtica
 Festiu

Gener						
Dl	Dm	Dc	Dj	Dv	Ds	Dg
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Festiu
 Tutories amb les famílies
 Tertúlia literària
 Tallers
 Grups interactius
 Cafè Tertúlia
 Diversió temàtica
 Reunió de les famílies amb tutors- Carnestoltes

Febrer						
Dl	Dm	Dc	Dj	Dv	Ds	Dg
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	

Tutories amb les famílies
 Tertúlia literària
 Tallers
 Grups interactius
 Preparació de disfresses
 Diversió temàtica
 Desfilada carnestoltes

Març						
Dl	Dm	Dc	Dj	Dv	Ds	Dg
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Tutories amb les famílies
 Tertúlia literària
 Tallers
 Grups interactius
 Diversió temàtica
 Cafè tertúlia
 Jornades de portes obertes

Abril						
Dl	Dm	Dc	Dj	Dv	Ds	Dg
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Tutories amb les famílies
 Tallers- Pascua
 Entrevista individual -Entrega de notes
 Diversió temàtica
 Festiu
 Tertúlia literària
 Tallers

Maig						
Dl	Dm	Dc	Dj	Dv	Ds	Dg
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Festiu
 Tutories amb les famílies
 Tertúlia literària
 Tallers
 Diversió temàtica
 Jornades esportives
 Reunió de les famílies amb tutors

Juny						
Dl	Dm	Dc	Dj	Dv	Ds	Dg
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Tutories amb les famílies
 Tertúlia literària
 Diversió temàtica
 Presentació del projecte d'aula
 Festival de fi de curs
 Entrevista individual -Entrega de notes

6.5 Activitats.

A continuació es detalla l'explicació de les activitats que es realitzaran per incrementar la participació de les famílies tant al centre com dins de les aules dels seus fills:

- Reunió informativa per a les famílies novingudes: el centre facilitarà una reunió amb l'equip directiu, els tutors i especialistes per realitzar una reunió adreçada a aquelles famílies amb fills que s'incorporen nous al centre escolar. A través d'una presentació PowerPoint si els hi explicaran les característiques del centre, la metodologia emprada i es farà èmfasi en la importància d'establir una relació entre les famílies i l'escola. Aquesta reunió serà general i es realitza per donar una atenció més personal a aquelles famílies noves per a que la reunió d'inici de curs amb totes les famílies pugui ser més variada i les famílies incorporades recentment al centre acudeixin a la següent reunió amb informació rellevant adquirida.

- Reunió d'inici de curs: cada curs i grup realitzarà una reunió d'inici de curs amb les famílies, on el tutor o tutora es presentarà i es fa un petit resum d'allò que es farà al llarg del curs escolar. Per tal de no ser repetitives cada any donant la mateixa informació, es donaran pinzellades sobre el funcionament del centre a modo de recordatori i s'aprofundirà en aspectes importants en quant a les famílies, les activitats a realitzar al llarg del curs i els **canals de comunicació** que tindran disponibles per a mantenir-se informats sobre tot allò que envolta als seus fills. Concretament en aquesta reunió es parlarà de la importància de la participació de les famílies a l'escola i es demanaran **voluntaris** per participar en diverses activitats dins les aules dels seus fills i dins del centre. Les famílies que puguin participar hauran d'emplenar una fulla amb les seves dades, el nom del seu fill, nivell acadèmic dels pares, telèfon, correu electrònic i horari de disponibilitat. Com també es parlarà del funcionament del **Class Dojo**, les tutories individuals virtuals i el grup de **WhatsApp** que es crearà exclusivament per parlar de les activitats on participaran les famílies i sobre informació rellevant que transmetrà el tutor. A més es recordarà breument el funcionament del **bloc**, on trobaran les circulars i informació destinada a les famílies, com també sobre el centre i activitats que realitzen els seus fills a l'escola. Tota la informació transmesa a la reunió es repartirà a les famílies imprès per a que puguin consultar-lo sempre que els hi faci falta.

- Tutories individuals: dins un horari establert les famílies podran reunir-se individualment amb els tutors, en aquest cas cada dimecres de 12.30 a 13.30h. En cas de què algun familiar vulgui una tutoria individual i per manca de disponibilitat dins d'aquesta franja horària no pugui assistir, el tutor i la família concretaran un moment en els quals ambdós puguin reunir-se i serem

flexibles amb els progenitors. Fins i tot, com opció, també oferirem la tutoria individual online tant de matí com de tarda sempre que sigui necessari.

- Llibre viatger: cada divendres els alumnes s'enduran un llibre buit el qual hauran d'emplenar amb els seus familiars explicant un poc la vida d'ells (dels alumnes i els familiars amb qui conviu) i també allò que han fet aquell cap de setmana que s'han dut el llibre. El dilluns tornaran el llibre a classe i el següent divendres se'l dura un altre alumne. Aquesta activitat es realitzarà al llarg del curs fins que tots els alumnes hagin escrit les seves experiències amb la família al llibre.

- Reunió amb les famílies de tot el grup: es realitzarà una reunió amb totes les famílies del grup una vegada per trimestre on els temes seran variats i diferents a cada reunió. Les reunions es faran a la tarda i hi haurà un mestre de guàrdia per a aquelles famílies que hagin d'anar a la reunió amb els seus fills per no tenir a ningú amb qui deixar-los. Els mestres aniran rotant per fer les guàrdies i aquests els hi faran jocs als alumnes, cinema, manualitats... Fins que la reunió hagi finalitzat. A la primera reunió (11 d'octubre) primerament se'ls hi explicarà a les famílies la temàtica del projecte que els seus fills faran al llarg del curs i es demanaran voluntaris per a les activitats que es faran al llarg del curs les quals necessiten el suport de les famílies i s'explicaran les activitats (projecte decoració de la porta, tertúlia literària, tallers, diversió temàtica i grups interactius). Finalitzarem amb dubtes, suggeriments i preguntes i organitzant als voluntaris en cadascuna de les activitats que es realitzaran (sempre oberts a canvis segons la disponibilitat de les famílies). També es preguntaran les temàtiques en les quals estan interessats en parlar en l'escola de pares i mares i finalment tindrem en compte tots els dubtes i suggereixes realitzats per les famílies sobre tot allò que s'ha tractat a la reunió.

- Projecte- decoració de la porta: una vegada els alumnes ja han decidit la pregunta i temàtica del seu projecte d'aula, hauran de decorar la porta en relació amb el tema del projecte perquè es farà un concurs i a principis del segon trimestre i es decidirà el guanyador. Tota la comunitat educativa (alumnes, famílies i docents) seran els encarregats de realitzar la votació sense poder votar a l'aula a la qual pertanyen. A cada grup serà necessària la participació de cinc familiars dels alumnes del grup per acudir al mes d'octubre una vegada durant dues setmanes a donar suport als alumnes i al tutor amb la decoració de la porta, com també podran suggerir elements decoratius o idees.

- Cafè Tertúlia: al primer i segon trimestre es realitzaran cercles amb les famílies per tractar diversos temes que els hi preocupin a ells en relació tant a l'escola com a les seves necessitats en quant a l'educació dels seus fills.

- Tertúlia literària: una vegada al mes durant tot el curs, quatre o cinc pares voluntaris acudirán a les aules dels seus fills per realitzar la tertúlia literària. Es triarà un llibre i el tutor manarà per llegir a casa unes quantes pàgines o capítols i per al dia de la tertúlia literària tant les famílies voluntàries com els alumnes hauran d'haver-lo llegit destacant durant la lectura a casa els paràgrafs i/o frases que voldran comentar o els hi cridi l'atenció. El dia de la tertúlia literària, amb l'ajuda d'un moderador (pot ser un voluntari, un alumne o el tutor) aniran comentant allò que volen destacar del llibre. Aquesta activitat es pot adaptar a cada nivell educatiu, ja que, si es tracta d'un llibre curt per als cursos inicials, en terminar el llibre es pot continuar realitzant la tertúlia literària amb un altre llibre.

- Diversió temàtica: des del primer trimestre fins a l'últim, els alumnes hauran de triar una temàtica per realitzar una presentació amb l'ajuda de la seva família i cada setmana els alumnes presentaran el seu tema juntament amb els familiars. Encara que al calendari programat es realitza cada dimarts, s'adaptaran els dies en funció a la disponibilitat de les famílies per poder participar aquell dia. La temàtica és completament lliure, pot ser sobre viatges que han fet, la seva cultura, les aficions, etc. i l'han d'acordar cada alumne amb la seva família (ja que l'han de preparar junts) i s'informarà al tutor durant el primer mes d'inici d'escola, encara que si per alguna raó volen canviar la temàtica s'haurà de comunicar al tutor.

- Tallers: es realitzaran diferents talles per cicle. A cada grup hi haurà un mestre que organitzarà el taller i els voluntaris els hi ajudaran tant a ells com als alumnes. Cada divendres a les dues darreres hores des del 8 de novembre fins el 8 de maig s'organitzaran els alumnes per grups i el tutor els hi assignarà a quin taller han d'anar i cada divendres aniran rotant: taller de cuina, l'hort, bricolatge, reutilitzart, teatre i cinema.

- Festival de nadal: durant el matí (a partir de les 12) es prepararà el festival de Nadal de l'escola on cada curs realitzarà la seva actuació. Totes les famílies estan convidades a assistir i fins i tot a ajudar als mestres a organitzar el pica-pica que hi haurà en finalitzar les actuacions.

- Entrevista individual- entrega de notes: l'últim dia de cada trimestre el tutor de cada grup realitzarà l'entrega de notes a les famílies a través d'una entrevista individual per poder comentar tot allò necessari en relació a l'alumne i que les famílies puguin preguntar i resoldre

qualsevol dubte al respecte. Una setmana abans de l'entrega de notes, el tutor posarà un paper a l'aula per a que els pares apuntin l'hora que els hi va millor assistir aquell dia i el tutor confirmarà a les famílies l'hora de l'entrevista. Si en algun cas algun progenitor no pot assistir aquell dia o hora, es comunicarà el motiu i excepcionalment se li convocarà un altre dia.

- Grups interactius: un dia a la setmana durant 1 hora (en aquest cas, els dilluns) es realitzaran el grups interactius amb l'ajuda de 5 pares/mares/voluntaris a cada grup. Com els alumnes ja estan dividits en grups cooperatius, cada voluntari s'asseurà a un conjunt de taules (cada grup té 5 alumnes, per tant 5 taules) i a cada taula es farà un joc relacionat, els primers cinc dies (del 13 de gener al 30) seran de matemàtiques i els cinc dies restants es farà de llengua. Cada voluntari s'encarregarà d'explicar, intervenir i organitzar el joc i sempre comptarà amb l'ajuda del tutor si escau. Els alumnes aniran rotant conforme cada dilluns canviaran de taula i faran un joc diferent. Cada joc es pot adaptar a l'etapa i els pares podran realitzar suggeriments sobre quin joc o activitat fer que estigui relacionada amb les matemàtiques o amb la llengua. En relació a la llengua per exemple, es poden realitzar jocs com: passa-paraula, cub d'històries, teatre de titelles, el joc de taula el linx, el joc de taula times-up, entre altres. Pel que fa a les matemàtiques: joc de cartes "Mia", tangram, trencaclosques lògica giochi, joc de taula "blokus" i el dominó d'operacions.

- Reunió de famílies amb els tutors de cada curs - carnestoltes: els tutors de cada curs es reuniran amb les famílies per parlar de la preparació de disfresses i la desfilada de carnestoltes. Es demanaran voluntaris per assistir a les aules per començar a preparar les disfresses entre tots (alumnes, tutors i voluntaris) durant dues hores els dies 4 i 11 de febrer. A més, es farà el recordatori de les següents activitats, tot i que també s'informarà a través de WhatsApp i el bloc del centre: cafè tertúlia el 12 de març i jornada de portes obertes el 30 de març.

- Preparació de disfresses: les famílies i/o voluntaris assistiran a cada classe durant dues hores els dies 4 i 11 de febrer per col·laborar amb l'elaboració de les disfresses de carnestoltes.

- Jornada de portes obertes: El dia 30 de març es farà la jornada de portes obertes on, primerament l'equip directiu s'encarregarà de realitzar una presentació amb els aspectes de l'escola com la metodologia, l'organització, eines utilitzades per comunicar-nos amb la família, etc. I una vegada feta la presentació, farà una ruta per les instal·lacions de l'escola. Es comunicarà a les famílies a través del bloc del centre, com també es farà menció en la darrera reunió de cada curs. En cas de què s'incorpori al centre un alumne una vegada ja començat el

curs escolar, el moment de la matrícula l'equip directiu li ensenyarà les instal·lacions, l'aula on es trobarà l'alumne i es presentarà el tutor que tindrà.

- Sortida- Jornades esportives: el dia 4 de maig tota l'etapa d'educació primària gaudirà de les jornades esportives a les instal·lacions municipals del poble. Els alumnes participaran en diferents activitats esportives amb equips d'altres escoles del municipi durant el matí. A totes les sortides es demanaran voluntaris per tal d'ajudar als nens en allò que necessitin com també als mestres en l'organització i supervisió dels alumnes.

- Taller de pasqua: durant dues hores del dia 8 d'abril cada grup-classe farà petits tallers a l'aula amb l'ajuda de les famílies i/o voluntaris relacionats amb pasqua. Decoració d'ous de pasqua, gimcana per trobar ous de pasqua, piruletes de xocolata, creació de caretes de conill, elaboració d'ous de pasqua amb feltre, etc. Cada voluntari s'encarregarà de dur a terme un dels tallers i cada grup d'alumnes organitzats en els mateixos grups cooperatius aniran rotant per realitzar totes les activitats.

- Presentació del projecte: cada curs haurà de realitzar una presentació del projecte d'aula investigat al llarg del curs. Cada curs ho farà lliurement mitjançant diferents formats: PowerPoint, teatre, etc. I les famílies dels alumnes han d'assistir de públic per animar i veure el treball dels seus fills durant el curs escolar. Després de la presentació les famílies podran fer preguntes als seus fills en relació amb la feina i també aprofitarem per presentar el llibre viatger on cada alumne llegirà la seva part.

- Festival de fi de curs: el darrer dia cada curs presentarà la seva exhibició per celebrar el darrer dia de classe. Les famílies hauran d'assistir per veure l'espectacle dels seus fills com també poden donar suport als mestres en l'organització de l'esdeveniment i del pica-pica que es farà una vegada finalitzi el festival.

7. CONCLUSIONS I DISCUSSIÓ.

Els resultats obtinguts respecte als objectius general d'aquest treball que són "analitzar la importància que té l'establiment de una bona relació família-escola i aportar diferents experiències i propostes per desenvolupar en els centres d'educació primària" em permeten concloure que generalment la participació de les famílies a les escoles depèn de l'oferta d'activitats del centre i aquesta varia segons si es tracta d'una activitat o una altra. Com també

la participació varia segons si els centres escolars tenen una bona programació realitzada en quant a les activitats a realitzar on participin les famílies.

Segons l'anàlisi dels diferents estudis al llarg d'aquest treball trobem que la participació de les famílies als centres escolars depèn dels programes que aquests ofereixen, de la seva cultura de centre com també del tipus de comunicació que existeix entre les famílies i l'escola. I això queda reflectit a l'estudi de Bravo i Rosado (2013) ja que al seu estudi especifica que en determinades ofertes la participació es alta i en d'altres és mes baixa. Però si hi ha una cosa en la qual tots els autors estan d'acord és en la importància que té que existeixi dita participació a les escoles des de l'etapa infantil fins i tot a secundària. D'una banda, en l'estudi d'Epstein i Dauber (1989) trobem que si una escola no té cap programa que potenciï la participació de les famílies, aquestes no arriben a estar involucrades amb l'escola i per això cal que primer els centres educatius es preparin tant teòricament com de forma pràctica en relació a aquest tema per poder fer front a les barreres que puguin aparèixer i fomentar la participació dels progenitors a l'escola. També, com afegeix Garreta (2008) al seu estudi, és de vital importància la comunicació entre família i escola, que ambdós utilitzin els mitjans de comunicació de manera adequada per a poder arribar a transmetre informació rellevant de manera mútua i constant com també conèixer com superar els obstacles que puguin existir en dita comunicació i saber adaptar-se a les diferents situacions que es poden donar. A l'estudi de Bravo i Rosado (2013) es concreten les activitats amb resposta menys baixa i aquelles on les famílies son mes actives participant i en aquest punt cal indagar en els motius pels quals unes tenen millor resposta que d'altres i establir millores per incrementar la participació de les famílies. Per això, es important també tal com afegeixen els autors anteriorment nomenats, conscienciar a les famílies primer de tot dels beneficis i les avantatges que existeixen per tota la comunitat educativa que ells participin a l'escola, ajudar-los a canviar la seva visió d'educació, fer-los entendre que compartim un mateix objectiu i que junts els resultats seran millors i que l'educació dels seus fills es una tasca compartida. En relació amb la quantitat de beneficis que existeixen quan les famílies participen a l'escola dels seus fills, Carabaña i Morales (2016) amb el seu estudi podem reafirmar tot allò que s'esmentat al marc teòric en relació amb aquest apartat, ja que està demostrat que l'existència de la participació dels progenitors al centre i fins i tot a les aules comporta beneficis tant per tota la comunitat educativa (famílies, alumnes, mestres i en general, l'escola), i no només en l'àmbit acadèmic sinó també en el personal. Però per poder aconseguir aquesta implicació cal també que tal com afirma Garreta (2008) no s'ha d'adjudicar la

responsabilitat d'aquesta participació ni a les famílies ni al centre, sinó que ambdós són responsables de què aquesta participació arribi a aconseguir-se i funcioni.

Després d'analitzar els resultats obtinguts als diferents estudis podem dir que tots els autors com són Bravo i Rosado (2013), Epstein i Dauber (1989), Garreta (2008), Carabaña i Morales (2016); coincideixen amb les idees i són similars entre sí tot i que estan realitzats a diferents comunitats, amb objectius alguns pareguts i d'altres diferents, i fins i tot en altres països com és el cas de l'estudi d'Epstein i Dauber (1989). Es fa notòria als estudis que ha d'existir una preparació prèvia i una formació tant oferta pels docents com per les famílies per conèixer tot allò que envolta l'establiment de la relació entre les famílies i l'escola per a que siguin conscients de la seva importància. Com també és important l'aportació d'experiències innovadores i enriquidores tant per les famílies i els alumnes per fomentar la seva participació, la creació d'activitats que es puguin adaptar també a les famílies i fins i tot donar-los l'oportunitat de compartir dins l'escola l'educació amb els seus fills. Les activitats com les tutories individuals, el Consell Escolar, l'AMPA, les reunions trimestrals, etc., són activitats que segons els estudis tenen barreres existents degut al mal ús que deriva en manca de motivació per part de les famílies i és per això que les escoles també han d'innovar, donar-lis l'oportunitat a les famílies de suggerir, d'opinar, de realitzar propostes i de fomentar la creació d'una veritable comunitat educativa.

En aquest punt, a través de l'anàlisi de diferents experiències i pràctiques innovadores he pogut comprovar com, per molt que el centre compti amb una diversitat molt gran d'alumnes, on també existeixi diversitat de famílies, diferents procedències, diverses i fins i tot complicades situacions familiars, amb esforç i propostes enriquidores es pot arribar a incrementar la participació dels progenitors a les escoles. Però és important recordar que totes les escoles anteriors per poder aconseguir els seus propòsits van tenir en compte cadascuna de les famílies i es varen formar tant mestres com també les famílies per entendre millor els motius per voler implicar a les famílies dins l'escola també.

Mitjançant el marc teòric, l'anàlisi dels resultats dels diferents estudis i de les pràctiques innovadores de diverses escoles del territori espanyol, va néixer la meua proposta amb l'objectiu de presentar diverses activitats que puguin afavorir la relació de l'escola amb les famílies com també la seva participació en una escola oberta als progenitors i voluntaris i destinada a crear una comunitat educativa com també per tractar donar resposta a les diferents

barreres tant comunicatives com en relació als obstacles que puguin impedir que les famílies participin als centres escolars.

Aquesta proposta resulta de gran utilitat per posar en pràctica en una escola on hi hagi una metodologia constructivista i per poder adonar-se dels beneficis que hi ha de què les famílies participin a l'escola. Hagués estat genial haver pogut posar la meva proposta en pràctica o fer-lo en gran part en alguna escola d'Eivissa, però crec que es un programa que pot servir per començar a superar les barreres de les qual es parla tant als estudis com al marc teòric. A més, es tracta d'activitats que es poden adaptar segons l'etapa educativa i que es poden modificar segons les preferències tant del centre, les famílies com dels propis alumnes. Són activitats per a poder establir un vincle entre tots, millorar la relació i arribar a conèixer-se millor entre mestres, famílies, alumnes i centre escolar, perquè quant millor relació hi hagi entre tota la comunitat, més afavoridora serà l'educació dels alumnes i el benestar de tota la comunitat educativa.

8. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES.

Bordalba, M. M. (2019). Main channels for family-school communication: Needs analysis and proposals for improvement. *Revista Complutense de Educacion*, 30(1), 147–165. <https://doi.org/10.5209/RCED.56034>

Collet, J. (2004). *Espacios de participación (TM. Familia y escuela)*. Recuperat de: <https://www.fbofill.cat/sites/default/files/555.pdf>

Electr, R. (2016). La comunicación familia-escuela el uso de las TIC en los centros de primaria. *Revista Electronica Interuniversitaria de Formacion Del Profesorado*, 19(1), 73–83. <https://doi.org/10.6018/reifop.19.1.245841>

Garreta i Bochaca, J. (2015). La comunicación familia-escuela en educación infantil y primaria. *Revista de La Asociación de Sociología de La Educación (RASE)*, 8(1), 3. <https://doi.org/10.7203/RASE.8.1.8762>

Guitart Aced, R., Alabart, M., Garreta i Bochaca, J., Macià Bordalba, M. and Tort, A. (2018). 9 *ideas clave. La relación entre familia y escuela*. 1st ed. Barcelona: GRAÓ, p.275.

Garreta Bochaca, J. (2017). *Familias y escuelas*. 1st ed. Madrid: Pirámide.

González Vázquez, O., 2014. *Familia Y Escuela*. 1st ed. Bilbao: Desclée de Brouwer, p.272.

Dauber, S. L., & Epstein, J. L. (1989). Parent attitudes and practices of parent involvement in inner-city elementary and middle schools (Report No. 33). *Families and Schools in a Pluralistic*, 29. Recuperat de: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED314152.pdf>

Garreta Bochaca, J. (2008). *La Participación De Las Familias En La Escuela Pública Las Asociaciones De Madres Y Padres Del Alumnado Jordi Garreta Bochaca* (Issue January 2008). www.ceapa.es

Bravo, P. C., & Rosado, J. A. C. (2013). La participación de las familias en los centros de educación primaria. *Revista de Investigacion Educativa*, 31(2), 485–499.

<https://doi.org/10.6018/rie.31.2.171031>

Carabaña Morales, J. (2016). El Informe Coleman, 50 años después. *Revista de La Asociación de Sociología de La Educación (RASE)*, 9(1), 9–21. <https://doi.org/10.7203/RASE.9.1.8400>

Educaci, C. D. E., & Cvudes, V. (2015). *Características y experiencias*. Recuperat de: <https://www.educacionyfp.gob.es/dam/jcr:9c48a881-661e-4b49-9085bbccbec6d1a4/22encuentroconsejoscolares-pdf.pdf>

MECD. (2015). Las relaciones entre familia y escuela. Experiencias y buenas prácticas. In *XXIII Encuentro de Consejos Escolares Autonómicos y del Estado*. <https://doi.org/10.4438/030-15-117-3>